

GEOGRAFSKI OBZORNIK

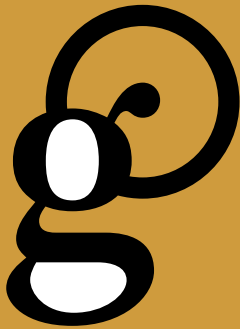
LETO 2018 LETNIK 65 ŠTEVILKA 1

»Slovenija, 12 točk!«

Rastlinstvo v povesti
Ivana Tavčarja Cvetje v jeseni

Morske pošasti
na starih zemljevidih

GEOGRAFSKI OBZORNIK

strokovna revija za popularizacijo geografije

Izdajatelj: Zveza geografov Slovenije, p.p. 306, 1001 Ljubljana

Za izdajatelja: Igor Lipovšek

ISSN: 0016-7274

Odgovorni urednik: Blaž Repe

Uredniški odbor: Dejan Cigale, Primož Gašperič, Mojca Ilc, Drago Kladnik, Miha Koderman, Peter Kumer, Irena Mrak, Miha Pavšek, Anton Polšak, Tatjana Resnik Planinc, Uroš Stepišnik, Ana Vovk Korže in Igor Žiberna

Upravnik revije: Primož Gašperič

Terminološki in jezikovni pregled strokovnih člankov: Drago Kladnik

Elektronski naslov uredništva: geografski.obzornik@gmail.com

Medmrežje: <http://zgs.zrc-sazu.si/Publikacije/Geografskiobzornik/tabid/302/Default.aspx>

Tisk: Collegium Graphicum d.o.o.

Naklada: 600 izvodov

Cena: 3 €

Transakcijski račun: 02010-0014166331, Nova Ljubljanska banka, d.d., Ljubljana, Trg republike 2, 1000 Ljubljana

Izid publikacije je finančno podprla Javna agencija za raziskovalno dejavnost Republike Slovenije iz sredstev državnega proračuna iz naslova razpisa za sofinanciranje domačih poljudnoznanstvenih periodičnih publikacij.

Izhaja do 4-krat letno kot enojna ali dvojna številka.

Geografski obzornik objavlja izvirne prispevke, ki še niso bili objavljeni nikjer drugod.

Uredništvo si pridružuje pravico do (ne)objave, krajsanja, delnega objavljanja prispevkov v skladu z uredniško politiko in prostorskimi možnostmi.

Prispevke pošljite natisnjene in po elektronskem mediju na naslov in elektronsko pošto uredništva. Poslanih prispevkov ne vračamo. Revija je vključena v SCOPUS.

GEOGRAPHIC HORIZON

professional magazine for popularization of geography

Publisher: Association of Slovenian Geographers, p.p. 306, 1001 Ljubljana, Slovenia

For the publisher: Igor Lipovšek

ISSN: 0016-7274

Responsible editor: Blaž Repe

Editorial board: Dejan Cigale, Primož Gašperič, Mojca Ilc, Drago Kladnik, Miha Koderman, Peter Kumer, Irena Mrak, Miha Pavšek, Anton Polšak, Tatjana Resnik Planinc, Uroš Stepišnik, Ana Vovk Korže and Igor Žiberna

Administrator: Primož Gašperič

Terminology and language review of professional articles: Drago Kladnik

E-mail: geografski.obzornik@gmail.com

www: <http://zgs.zrc-sazu.si/Publikacije/Geografskiobzornik/tabid/302/Default.aspx>

Print: Collegium Graphicum

Price: 3 €

Number of copies printed: 600 copies

Bank account: 02010-0014166331, Nova Ljubljanska banka, d.d., Ljubljana, Trg republike 2, 1000 Ljubljana, Slovenia

The magazine is indexed in SCOPUS.

This publication was co-financed by the Slovenian Research agency.

Fotografija na naslovnici:

PESEM EVROVIZIJE PONUJA ENO
ZANIMIVEJŠIH ZRCAL AKTUALNIH
IN KOMPLEKSNIH GEOPOLITIČNIH
ODNOSOV MED DRŽAVAMI V EVROPI
TER NA NJENEM OBROBJU

Avtor fotografije:

THOMAS HANSES

Stroka kot način življenja

Ko sem tuhtal in se odločal, kaj bi študiral, mi je mama dala en sam napotek: »Študiraj, kar te veseli in študiraj dobro!« Takrat se nisem zavedal, koliko modrosti je v tem stavku. Študij je naporen, poklic še bolj. Če želiš to uspešno početi glavino svojega življenja, prmej, da ti mora biti stroka (vsaj) všeč. Če ne še kaj več. Še mnogo lažje pa je, če ti stroka, v mojem primeru geografija, postane preživljanje prostega časa, hobi ali z drugimi besedami, način življenja. Potem gre. Potem lahko ob 5h zjutraj bereš diplomatska dela, sredi noči sestavljaš predavanja ali na dopustu, pri 35° C, gradiš nov Geografski obzornik. Žal ta žar pogrešam pri večini tistih, ki študirajo danes. Opravičilo (in kritiko) najdejo v tem, da ni prihodnosti v študiju, ki so ga (sami!) izbrali. Vendar s takšnim odnosom, da je namreč vse brez veze, ne more biti zadovoljstva. Kaj šele službe.

Tokratna številka kaže, kako lahko stroko združiš s tematiko, ki ti je še posebej pri srcu. Politična geografija, zabava in glasba. Izletništvo, literatura in rastlinstvo. Geodezija, kartografija in morske pošasti. Nekje, neki čudaki, celo luknje kopljejo za zabavo. V še tako (za nekatere) dolgovernih tematikah in strokovnih področjih, je moč najti morje neodkritega zanimivega, lepega, vznemirljivega in novega.

Očitno je treba le volje in poguma, kar na zelo lep način izkazujeta letošnja študentska Prešernova nagradjenka in nagradjenec. Če je šla Ana neustrašno v tujino, na popolnoma neznano raziskovalno področje, je Grega učinkovito združil vse svoje strasti in konjičke. Odličen rezultat enostavno ni mogel izostati.

In nagrada bo verjetno mnogo večja, kot je omemba in čestitka v Geografskem obzorniku. Dajmo življenje stroki in stroki življenje.

Blaž Repe, urednik

V prejšnji, gorski številki Geografskega obzornika (leto 2017, letnik 64, št. 3-4) nam jo je krepko zagodel tiskarski škrt. V kazalu smo po pomoti prispevku Trajnostna mobilnost v Alpah napačno pripisali avtorstvo. Avtorji so Matej Ogrin, Tanja Vozelj in Katarina Žemlja. Na strani 6 se v prispevku Boruta Peršolja nista natisnili dve sliki in pripadajoče besedilo. Na strani 11 pa smo geografijo Kristino Glojek nehote zaposlili na Oddelku za zgodovino.

Avtoricam in avtorjem se za neljube napake iskreno opravičujemo! Bralke in bralce Geografskega obzornika vabimo, da si popravljeno različico ogledajo na naših spletnih straneh:

<http://zgs.zrc-sazu.si/sl-si/publikacije/geografskiobzornik.aspx>

4

Miha Hlede, Miha Koderman

»Slovenija, 12 točk!«

13

Ana Mestnik

Rastlinstvo v povesti
Ivana Tavčarja
Cvetje v jeseni

20

Mihaela Triglav Čekada

Morske pošasti
na starih zemljevidih

28 Delavnica FACES, Litva 2017

31 Prešernove nagrade študentkam
in študentom za študijsko leto 2017

32 Diplomanti geografije v letu 2017

CELEBRATE DIVERSITY

EUROVISION
SONG CONTEST
KYIV 2017

»Slovenija, 12 točk!«

*Analiza vpliva geopolitičnih dejavnikov
pri glasovanju na Pesmi Evrovizije
v letih 2014–2016*

IZVLEČEK

Pesem Evrovizije je vsakoletno glasbeno tekmovanje predstavnikov radijskih in televizijskih hiš, ki so članice Evropske radiodifuzne zveze in so nahajajo locirane znotraj Evropskega radiodifuznega območja. Glasovanju na prireditvi sta bili pogosto očitani pristranskost in politična obarvanost. V prispevku predstavljamo izsledke analize rezultatov glasovanja na omenjeni prireditvi za obdobje od leta 2014 do leta 2016, za katero smo preučili vpliv geopolitičnih dejavnikov na glasovanje na Pesmi Evrovizije.

Ključne besede: politična geografija, Pesem Evrovizije, geopolitični dejavniki, glasovalna pristranskost, Evropa.

ABSTRACT

»Slovenija, 12 points!« - Analysis of Geopolitical Factors impact on the Voting in the Eurovision Song Contest between 2014 and 2016

The Eurovision Song Contest is a music competition among the representatives of radio and TV stations members of the European Broadcasting Union within the European Broadcasting Area. Over the decades, the contest has gained reputation for being biased and politically motivated. The article presents the findings of the analysis of the results of the Eurovision Song Contest voting between 2014 and 2016, examining how the voting and the contest are affected by geopolitical factors.

Key words: political geography, Eurovision Song Contest, geopolitical factors, voting bias, Europe.

Pesem Evrovizije ponuja eno zanimivejših zrcal aktualnih in kompleksnih geopolitičnih odnosov med državami v Evropi ter na njenem obrobju, ki so nastali v bogati evropski zgodovini in po mnenju mnogih tujih raziskovalcev vodijo v neoporekljivo politično pristranskost pri končnem glasovanju (Baker 2015; Carniel 2015; Dekker 2007; García in Tanase 2013; Ginsburgh in Noury 2005; Haan, Dijkstra in Dijkstra 2003; Spierdijk in Vellekoop 2006). Fenomen tega tekmovanja je bil v tujini že precejkrat deležen pozornosti znanstvenega raziskovanja različnih strok (na primer aplikativne matematike, politologije, sociologije in statistike), medtem ko v Sloveniji to področje, z izjemo seminarских oziroma diplomskih nalog Pogačnikove (2005), Mesojedca (2008) in Boštjančičeve (2014) ostaja razmeroma neraziskano.

Zgodovina Pesmi Evrovizije in pravila

V zgodnjih petdesetih letih prejšnjega stoletja so se po Evropi oblikovale nacionalne televizijske mreže. Da bi izboljšale njihovo kakovost in učinkovitost, se je deset držav odločilo, da se povežejo in ustanovijo Evropsko radiodifuzno zvezo (*European Broadcasting Union* – EBU), ki je pod oznako Evrovizija začela oddajati panevropski televizijski program. Leta 1955 je generalni direktor švicarske televizije Marcel Bezençon predlagal, da bi zveza organizirala in prenašala glasbeno prireditve, s katero bi promovirali izvirno popularno glasbo. Na prvem evrovizijskem izboru leta 1956 v Luganu v Švici je sodelovalo le sedem držav, v naslednjih letih pa se jih je pridružilo čedalje več (Haan, Dijkstra in Dijkstra 2003; EBU 2001).

Na izboru lahko načeloma sodeluje katera koli država; ključna pogoja sta, da mora izbor v živo prenašati ena od državnih televizij, ki mora biti članica zveze EBU (slika 1), in da država leži znotraj Evropskega radiodifuznega območja (*European Broadcasting Area* – EBA), enega od treh svetovnih območij, ki je pokrito z radijskim in televizijskim signalom (slika 2). To območje na jugu in na vzhodu sega čez ustaljene meje Evrope, kar pojasnjuje, zakaj na Pesmi Evrovizije lahko sodelujeta tudi Izrael in Maroko. Avstralija, ki se je izbora kot tekmovalka doslej udeležila štirikrat (v letih 2015, 2016, 2017 in 2018) pa na njem sodeluje zaradi velike priljubljenosti te prireditve med avstralskimi gledalci in tudi zato, ker je avstralska televizija SBS, ki prenaša izbor, članica zveze EBU (Haan, Dijkstra in Dijkstra 2003; *European Broadcasting Union* 2004–2017c; *ITU Radio Regulations* 2012–2015; Dearden 2015).

Število sodelujočih držav na izboru se je začelo znatneje povečevati po letu 1993. Da prenos prireditve ne bi bil predolg, so morali organizatorji uvesti različne kvalifikacijske metode, kar je pomenilo, da na prireditvi ni bilo več zagotovljenega mesta za vsako državo. Večina se jih je morala kvalificirati skozi regionalne predizbore, razen Nemčije, Francije, Španije in Velike Britanije (Haan, Dijkstra in Dijkstra 2003). Te tako imenovane velike štiri države

Avtorja besedila:

MIHA HLEDE, diplomirani
geograf in slovenist

Gornje Cerovo 8/A, 5211 Kojško

E-pošta: hledemiha@gmail.com

MIHA KODERMAN, dr. geografije
Fakulteta za humanistične študije
Univerze na Primorskem,

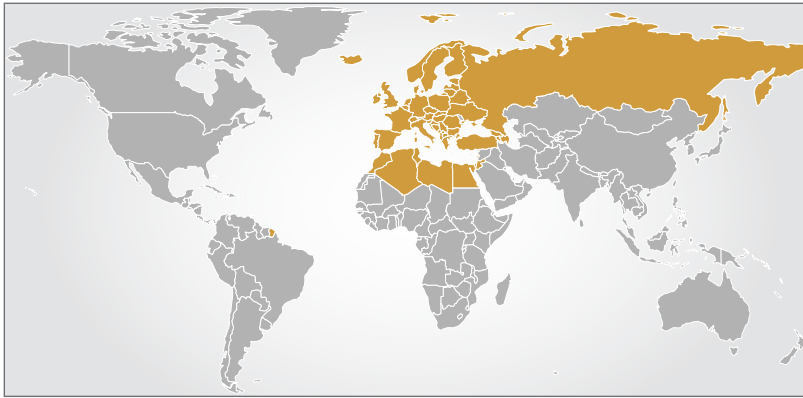
Titov trg 5, 6000 Koper

E-pošta: miha.koderman@fhs.upr.si

Avtorja fotografij:

ANDRES PUTING, THOMAS HANSES

COBISS 1.02 pregledni znanstveni članek

Slika 1: Zemljevid sveta z označenimi državami, članicami Evropske radiodifuzne zveze (vir: European Broadcasting Union 2014–2017c).

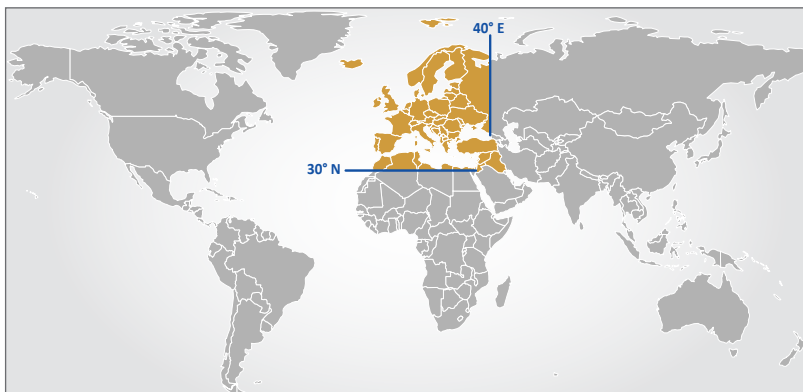
namreč v proračun zveze EBU prispevajo velik finančni delež in so zaradi tega vsako leto neposredno uvrščene v finalni večer Pesmi Evrovizije. Vsakoletno sodelovanje na izboru ima zagotovljeno tudi Italija, ker izbor temelji na zamisli italijanskega festivala San Remo (Haan, Dijkstra in Dijkstra 2003; European Broadcasting Union 2004–2017a).

Leta 2004 so organizatorji dva večera pred finalnim izborom uvedli predizbor in vsem državam, ki so želele sodelovati, omogočili nastop na evrovizijskem odru. Ker je bil z leti tudi

predizbor vedno daljši, so leta 2008 uvedli dva predizbora in zdaj prireditelji sestavljajo trije večeri (European Broadcasting Union 2004–2017a).

Način, kako so skladbe in nastope izvajalcev ocenjevali, se je z leti spreminjal. Med letoma 1956 in 1997 so o zmagovalcih odločali člani strokovnih komisij sodelujočih držav. Vsaka sodelujoča država je imela svojo strokovno komisijo, ki jo je sestavljalo določeno število članov. Ti so svojim najljubšim skladbam podelili določeno število točk, ki so jih nato sešteli v skupen rezultat (Haan, Dijkstra in Dijkstra 2003).

Slika 2: Zemljevid sveta z označenim Evropskim radiodifuznim območjem (vir: European Broadcasting Union 2014–2017c).

Leta 1997 so v nekaterih sodelujočih državah, naslednje leto pa v vseh, sistem glasovanja strokovnih komisij odpravili in odločitev o zmagovalcu prepustili občinstvu. Telefonsko glasovanje je za Pesem Evrovizije pomenilo novo obdobje, saj je lahko del glasovalnega procesa postal vsak, ki je imel telefon. S tem so se pojavili očitki, da je telefonsko glasovanje nepravično in pristransko, sploh, ko so po koncu hladne vojne na izboru začele sodelovati številne vzhodnoevropske države, ki jim je predvsem zaradi medsebojnega podeljevanja velikega števila točk pod vplivom geopolitičnih dejavnikov (geografska bližina, kulturne podobnosti, prisotnost izseljenjskih skupnosti in podobno) pripadel glasovalni primat (Haan, Dijkstra in Dijkstra 2003; European Broadcasting Union 2004–2017a).

Geopolitični okvir Pesmi Evrovizije

Pesem Evrovizije so že izvorno zasnovali kot politično platformo za promocijo evropske enotnosti v povojno razdrobljeni Evropi, ki je v okviru hladne vojne jasno izražala zahodnoevropske vrednote, zato ne čudi, da so ji vseskozi očitali politično obarvanost (Jordan 2010; Carniel 2015).

Prvih pet let so na izboru sodelovale le države iz zahodnega bloka, leta 1961, v času hladne vojne, pa se jim je pridružila prva socialistična država, Socialistična federativna republika Jugoslavija. Tedanji jugoslovanski režim je namreč dovoljeval, da so se vplivi zahodne popularne glasbe razvijali svobodneje kot v ostalih vzhodnoevropskih državah, zato se je

Jugoslavija Pesmi Evrovizije pridružila precej pred njimi (Lamparski 2015; Vuletic 2007). Ostale vzhodnoevropske države so na izboru začele sodelovati šele po padcu socialističnega režima v letih 1989 oziroma 1990, ko so demokratične revolucije na tamkajšnje območje prinesle navdušenje nad idealno evropsko enotnostjo in integracijo (Raykoff 2007).

Predvsem v zgodnjih devetdesetih letih 20. stoletja je bila zveza EBU edina evropska organizacija, ki so se ji nekdanje socialistične države smele priključiti. Sodelovanje v njej so uporabljale za izražanje in potrjevanje svojih teženj po evropski integraciji, zato je Pesem Evrovizije začela dobivati politično konotacijo. V trenutku, ko so določene države nekdanjega vzhodnega bloka postale članice zveze NATO in sčasoma tudi Evropske unije, se je pomen izbora zanje zmanjšal, saj so bili njihovi politični cilji doseženi (Lamparski 2015).

Pesem Evrovizije je v svoji zgodovini doživela dve fazi znatnih širitev. Prva se je zgodila leta 1993, ko so se izboru priključile članice nekdanjega Varšavskega pakta, druga pa leta 2004 z uvedbo dodatnega tekmovalnega večera (Baker 2015). Zmage Estonije, Latvije, Turčije in Ukrajine med letoma 2001 in 2004 so nakazovale prihod "Nove Evrope" na kulturno in politično sceno (Raykoff 2007). Vse štiri zmagovalne države so bile v 20. stoletju, pa tudi prej, locirane na geopolitičnem obrobju Evrope. Posebno turška priložnost, da leta 2004 gosti izbor in s tem Carigrad začasno postavi v središče evropskega dogajanja, je

vzpodbudila eno težjih geopolitičnih vprašanj zgodnjih let 21. stoletja, in sicer o evropski pripadnosti Turčije (Baker 2015).

Do pomembnega preloma je prišlo po razglasitvi rezultatov predizbora leta 2007, ko se med osemindvajsetimi sodelujočimi državami v finale ni uvrstila niti ena z zahodnega brega Donave, kar je razvnelo številne kritike z Zahoda in pokazalo, da senca hladne vojne še ni zbledela (Jordan 2010).

Zveza EBU je pod težo pritiskov televizijskih hiš zahodne Evrope, ki so trdile, da tekmovanje, vključno s politično obarvanim glasovanjem s pomembnim vplivom izseljenskih skupnosti in sosedskega glasovanja, uhaja izpod nadzora, leta 2008 ponovno uvedla tudi glasovanje strokovnih komisij. Dejstvo, da se je na Pesem Evrovizije vrnila strokovna komisija in so bile države pri žrebu, ki je odločal o tem, v katerem predizboru bodo nastopile, razdeljene v posode, pri čemer so, denimo, med seboj ločili balkanske države, sta potrdili očitke, da je glasovanje na izboru politično oziroma kulturno zaznamovano (Jordan 2010).

Geopolitični dejavniki in njihova opredelitev

V analizo pristranskosti glasovanja na Pesmi Evrovizije smo vključili vpliv naslednjih geopolitičnih dejavnikov: **prostorskih, zgodovinskih, jezikovnih, kulturnih in verskih, etničnih ter političnih**.

Najpomembnejši dejavniki, ki vplivajo na odnose med državami in vo-

dijo do naklonjenosti oziroma nenaklonjenosti na izboru, so **prostorski**. Med njimi najbolj izstopa dejavnik geografske bližine med državami (Baio in Blangiardo 2014). Nizozemska raziskovalca Spierdijk in Vellekoop sta ugotovila, da države, ki so blizu ena drugi, težijo k medsebojnemu podeljevanju nesorazmerno velikega števila točk. Med nekaterimi državami, na primer nordijskimi, je zelo jasno združevanje in izkazovanje močne pozitivne pristranskosti, pri čemer se oblikuje skupina držav, imenovana blok (Spierdijk in Vellekoop 2006).

Zgodovinski dejavniki so povezani z zgodovinskim ozadjem posameznih držav, posebej če so te nekoč in za daljše obdobje pripadale kakšni večji državni entiteti, v kateri so imele stike z drugimi državami in kulturami (na primer Sovjetska zveza, Avstro-Ogrska, Češkoslovaška in Socialistična federativna republika Jugoslavija).

Kulturni dejavniki vključujejo jezikovne in verske dejavnike. Švicarska raziskovalca García in Tanase sta opazovala, kako pogosto so na izboru v obdobju 1997–2013 države glasovale druga za drugo, in odkrila močan vpliv kulturne sorodnosti. Z uporabo kazalnika kulturne oddaljenosti (*cultural distance*), ki meri kulturne vrednote, skupne več državam, sta odkrila močno soodvisnost med 'majhno kulturno razdaljo' (kar pomeni, da imata določeni državi veliko skupnih kulturnih vrednot, kot so jezik, veroizpoved, družbene norme, kulturni običaji in podobno) in glasovanjem držav med seboj. Njune ugotovitve predstavlja shema grozdov na sliki 3.

Znotraj njih lahko najdemo države s podobnim etnolingvističnim izvorom. V spodnjem desnem grozdu držav je Rusija, povezana z mnogimi vzhodnoevropskimi državami, ki so bile nekoč del Zveze sovjetskih socialističnih republik, so pripadnice pravoslavne veroizpovedi, jeziki, ki jih govorijo njihovi prebivalci, so slovanski, v teku zgodovine pa so sprejemale tudi podobne kulturne vzorce. Standardni primer kulturne sorodnosti sta Grčija in Ciper (Spierdijk in Vellekoop 2006; Gabrič in Režek 2011; García in Tanase 2013; Beauchamp 2016).

Na pristranskost pri glasovanju na izboru pomembno vplivajo tudi **etnični dejavniki**, povezani z izseljenski skupnostmi v evropskih državah. Ena številčnejših in bolj zastopanih izseljenskih skupnosti v evropskih državah je turška. Največ njenih pripadnikov, med 3 in 4 milijonov, živi v Nemčiji (Adin 2016), kamor so se

začeli priseljevati v šestdesetih letih 20. stoletja. Raziskava Spierdijkove in Vellekopa kaže, da so od leta 1997 oziroma 1998, ko je bilo na izboru uvedeno telefonsko glasovanje, države z velikim številom turških priseljenec, med njimi predvsem Nemčija, Francija in Nizozemska, začele Turčiji podeljevati precej večje število točk (Spierdijk in Vellekoop 2006).

Ko govorimo o **političnih dejavnikih**, mislimo na zunanjepolitične odnose med sodelujočimi državami na izboru. Ti so predvsem zaradi zgodovinskih in ozemeljskih konfliktov med mnogimi državami precej zaostreni in vplivajo na potek tekmovanja oziroma negativno pristranskost pri glasovanju.

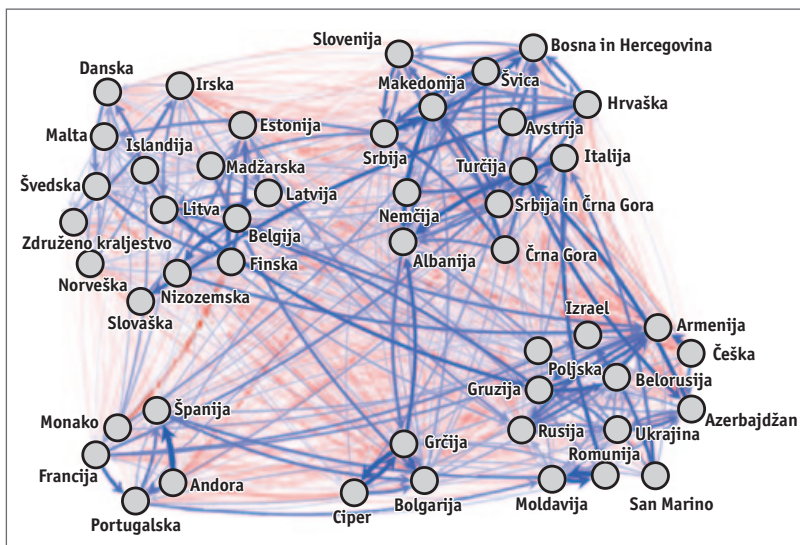
Izrael, denimo, je edina od držav z Bližnjega vzhoda, ki sodeluje na Pesmi Evrovizije, čeprav bi skladno s pravili, ki smo jih omenili pri zgodovini in pravih izbora, lahko nastopale tudi

druge, na primer Jordanija, Libanon in Sirija, vendar te nočejo sodelovati skupaj z Izraelom. Z njim so namreč v sporu, povezanim z nastankom izraelske države na ozemlju Palestine (Mattoz 2005; Raykoff 2007; Gabrič in Režek 2011; European Broadcasting Union 2014–2017b).

Turški vdor v Kirenijo na Cipru leta 1974, ki je bil posledica konfliktov med grško in turško stranjo pri delitvi vlade v novonastali neodvisni Republiki Ciper, je imel na Pesmi Evrovizije velik vpliv predvsem pri glasovanju Cipra in Grčije za Turčijo. Ciper in Grčija, ki sta zaradi kulturnih vezi, oblikovanih v preteklosti, sklenila tesno zaveznitvo, si na prireditvi drugdrugemu vselej podelita največje število točk, Turčiji pa kar 22 let nista podelila niti ene točke (Bufon 2015, 100; Jordan 2010).

Eden bolj razvpitih in očitnih primerov negativne pristranskosti pri glasovanju na izboru je odnos med Armenijo in Azerbajdžanom, ki sta v ozemeljskem sporu zaradi pokrajine Gorski Karabah, ki leži na ozemlju Azerbajdžana, a v njej živi večinsko armensko prebivalstvo. Leta 1991 so Armenci tam izvedli referendum in z veliko večino izglasovali samostojnost, a je, razen Armenije, ni priznala nobena druga država. Med državama so se začeli oboroženi spopadi, ki Gorski Karabah, kljub podpisu premirja z ruskim posredovanjem, občasno še vedno pretresajo (Ferfila 2016). Sprti državi si skoraj nikoli ne podelita nobene točke, Pesem Evrovizije pa izkoriščata tudi za širjenje svojih političnih stališč.

Slika 3: Shema združevanja držav, sodelujočih na Pesmi Evrovizije, v bloke (vir: García in Tanase 2013).

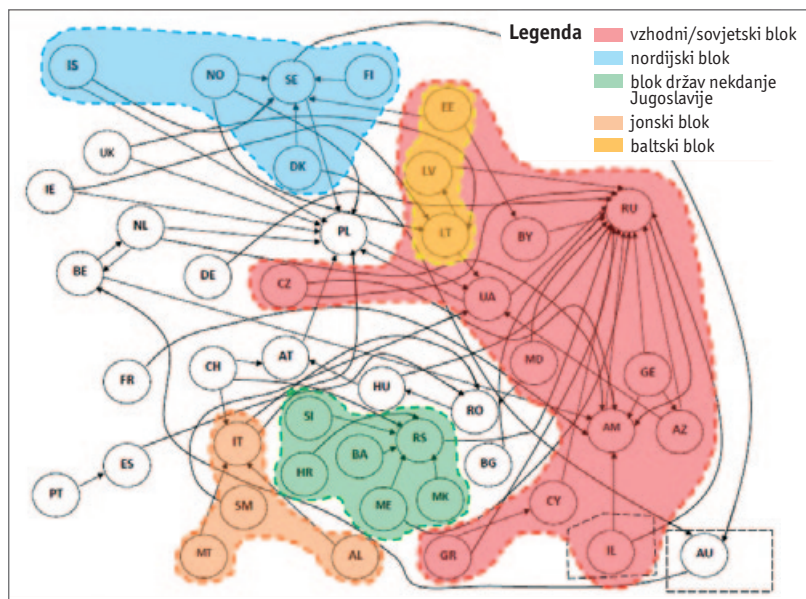
Analiza rezultatov glasovanja na Pesmi Evrovizije v letih 2014–2016

Metode

V analizo rezultatov glasovanja na Pesmi Evrovizije smo vključili izide glasovanja vseh 44 sodelujočih držav na tem izboru v opazovanem triletnem obdobju 2014–2016, objavljene na uradni spletni strani tega tekmovanja. Izdelali smo preglednice z rezultati na obeh ravneh glasovanja – na ravni telefonskega glasovanja in na ravni glasovanja strokovnih komisij – tako za predizbore kot za finalne izbore. Petim državam, prejemnicam največjega števila točk, smo določili številčne vrednosti od 12 do 6, petim državam, prejemnicam najmanjšega števila točk, pa vrednosti od –6 do –12. Pri tem smo za vsako državo izdelali preglednico, iz katere je bilo razvidno, katerim državam podeljuje največ in katerim najmanj točk.

Pojasniti moramo, da smo se v analizi skušali čim bolj objektivno poglobiti v najrazličnejše vzroke, ki lahko vplivajo na podeljevanje glasov posameznih držav.

Vseeno je treba upoštevati, da so kljub morebitnim geopolitičnim dejavnikom rezultati glasovanja v precejšnji meri odvisni od subjektivnih dejavnikov, vključujoč pesmi same, njihovo izvedbo in odrsko predstavitev. Ti dejavniki so sicer težko opredeljivi, vendar nikakor nepomembni za končni rezultat, ne glede na politično, kulturno, zgodovinsko ali drugačno povezanost nekaterih držav, udeleženk tekmovanja.

Slika 4: Shema podeljevanja točk med državami, ki so na Pesmi Evrovizije sodelovale med letoma 2014 in 2016, ter na podlagi telefonskega glasovanja njihovo združevanje v štiri opaznejše bloke.

Legenda oznak: AL – Albanija, AM – Armenija, AT – Avstrija, AU – Avstralija, AZ – Azerbajdžan, BE – Belgija, BA – Bosna in Hercegovina, BG – Bolgarija, BY – Belorusija, CH – Švica, CY – Ciper, CZ – Češka, DE – Nemčija, DK – Danska, EE – Estonija, ES – Španija, FI – Finska, FR – Francija, GE – Gruzija, GR – Grčija, HR – Hrvaška, HU – Madžarska, IE – Irska, IL – Izrael, IS – Islandija, IT – Italija, LT – Latvija, LV – Litva, MD – Moldavija, ME – Črna gora, MK – Makedonija, MT – Malta, NL – Nizozemska, NO – Norveška, PL – Poljska, PT – Portugalska, RS – Srbija, RO – Romunija, RU – Rusija, SE – Švedska, SI – Slovenija, SM – San Marino, UA – Ukrajina, UK – Združeno kraljestvo.

Rezultati

Z analizo rezultatov glasovanja na Pesmi Evrovizije med letoma 2014 in 2016 smo ugotovili, da se države dejansko združujejo v skupine, ki ustrezajo blokovskemu združevanju, kot ga je definiral raziskovalec Anthony Dekker (Dekker 2007). Na podlagi izidov telefonskega glasovanja so to:

- vzhodni ali sovjetski blok (Armenija, Azerbajdžan (v ta blok sta obe državi uvrščeni zaradi povezav z drugimi državami in ne njihovih medsebojnih preferenc), Belorusija, Izrael, Rusija, Ukrajina), znotraj katerega so opazne

tudi povezave z baltskim blokom (Estonija, Latvija in Litva),

- blok držav nekdanje Jugoslavije (Bosna in Hercegovina, Črna gora, Hrvaška, Makedonija, Slovenija in Srbija),
- nordijski blok (Danska, Finska, Islandija, Norveška in Švedska) ter
- jonski blok (Albanija, Italija in Malta).

Opazni sta še dve skupini držav, ki ju lahko označimo kot bloka, v katerem sta močno zastopani armenska in poljska izseljenska skupnost, kar vpliva na to, da Armeniji in Poljski

države, ki v ta dva bloka spadajo, namenajo večino svojih glasov. V blok z močno zastopano armensko izseljensko skupnostjo se uvrščajo Belgija, Češka, Francija, Gruzija in Nizozemska, v blok, kjer je močan vpliv poljske izseljenske skupnosti, pa Avstrija, Irska, Italija in Združeno kraljestvo. Na sliki 4 je prikazano, kako so si države na podlagi telefonskega glasovanja v obravnavanem obdobju med seboj podeljevale glasove, in kako se na podlagi pozitivne naklonjenosti povezujejo v štiri opaznejše bloke.

Zanimivo je, da se je podobna blokova struktura ohranila tudi pri analizi glasov strokovnih komisij, ki jo prikazuje shema na sliki 5. V isti skupini še vedno najdemo države iz prej omenjenega nordijskega bloka, ki pa so jim priključene še številne druge, in sicer Avstrija, Belgija, Ciper, Češka, Estonija, Izrael, Litva, Molda-

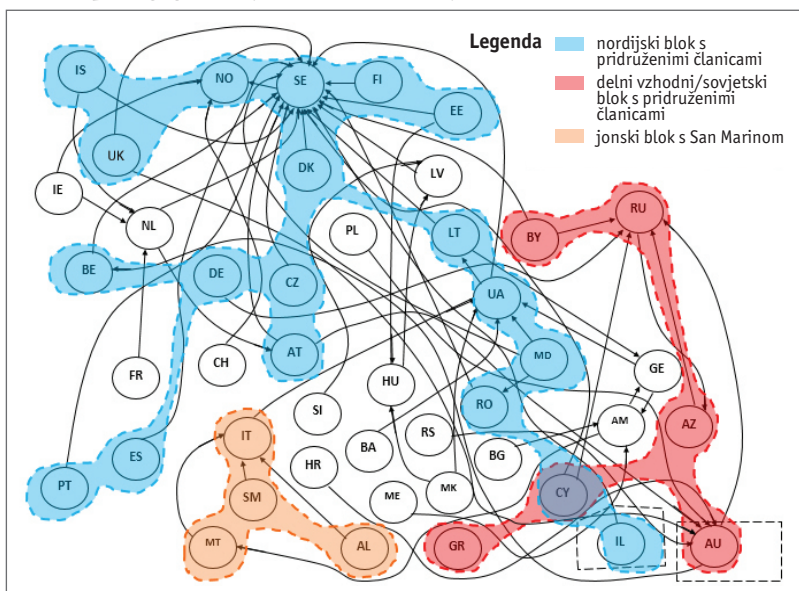
vija, Nemčija, Nizozemska, Portugalska, Romunija, Španija, Ukrajina in Združeno kraljestvo. Glede na rezultate glasovanja strokovnih komisij v tej skupini najdemo tudi nekatere države vzhodnega oziroma sovjetskega bloka (Azerbajdžan, Belorusija in Rusija), ki so se jim zdaj pridružile še Avstralija, Ciper in Grčija. Tako kot pri telefonskem glasovanju se je tudi pri glasovanju komisij v celoti ohranil jonski blok z Albanijo, Italijo in Malto, ki se jim je pridružil San Marino. Zanimivo pa je, da je glede na glasovanje strokovnih komisij razpadel blok držav nekdanje Jugoslavije, ki so zdaj razpršene v več parov oziroma skupin.

Pri rezultatih telefonskega glasovanja močno izstopa Češka, ki je leta 2016 v finalu v kar 34 državah (od 41) na lestvici prejetih telefonskih glasov končala med zadnjimi petimi.

Češka je manjša srednjeevropska država, katere neuspeh na izboru bi bil lahko povezan tudi s primanjkljajem geopolitičnih dejavnikov, ki bi delovali v njeno korist. Češke izseljenske skupnosti so bolj kot v Evropi zastopane drugod po svetu, njena soseda Slovaška, s katero imata močne zgodovinske, gospodarske in politične vezi, pa na Pesmi Evrovizije v opazovanem obdobju ni sodelovala, s čimer je Češka izgubila potencialno 'zaveznico' pri glasovanju (medmrežje 1; medmrežje 2).

V obravnavanem obdobju so bile strokovne komisije izrazito pozitivno pristranske do Švedske, na kar najverjetneje vpliva kakovost njenih skladb, sploh na produkcijski ravni. Švedski avtorji in producenti so v mednarodnem glasbenem svetu zelo uveljavljeni, Švedska pa je tudi tretja največja izvoznica glasbe na svetu in ima na izboru zavidljivo zgodovino uspešnih rezultatov (European Broadcasting Union 2004–2017a). Izidi strokovnih komisij so tako najverjetneje povezani z glasbenimi in ne geopolitičnimi dejavniki, saj izrazite pozitivne oziroma negativne pristranskosti pri njihovi analizi nismo zaznali.

Slika 5: Shema podeljevanja točk med državami, ki so na Pesmi Evrovizije sodelovale med letoma 2014 in 2016, ter njihovo združevanje v štiri opaznejše bloke na podlagi glasovanja strokovnih komisij.

Izjemi sta strokovni komisiji iz Armenije in Azerbajdžana. Člani armenske strokovne komisije so na zadnje mesto pri ocenjevanju vselej postavili azerbajdžanske skladbe, člani azerbajdžanske pa armenske. Čeprav se od njih pričakuje, da bodo pri svojem ocenjevanju objektivni, so člani komisij obeh držav negativno pristranski zaradi političnih dejavnikov, natančneje zaradi že omenjenega

Pesem Evrovizije je vsakoletno glasbeno tekmovanje predstavnikov radijskih in televizijskih hiš, ki so članice Evropske radiodifuzne zveze in se nahajajo znotraj Evropskega radiodifuznega območja (foto: Andres Puting).

konflikta na območju Gorskega Karabaha (European Broadcasting Union 2004–2017b).

Pri telefonskem glasovanju so bile države izraziteje negativno pristranske do Azerbajdžana. Vzrok za to bi lahko bilo pomanjkanje geopolitičnih dejavnikov, ki bi to državo povezovali z ostalimi sodelujočimi na Pesmi Evrovizije. Predstavnikov azerbajdžanske etnične manjšine je namreč v teh državah malo, zgodovina Azerbajdžana je povezana predvsem z vzhodnoevropskimi državami, azerbajdžanščina iz družine turških jezikov ne spada med indoevropske jezike, večina vernikov pa je muslimanov, kar je v nasprotju s prevladujočim evropskim verskim izročilom. Azerbajdžan prav tako ni član katere od evropskih

zvez in je na politični ravni izrazito prorusko usmerjen (medmrežje 3).

Strokovne komisije so izkazovale negativno pristranskost predvsem do Poljske in Armenije, za kar nismo našli utemeljenih razlogov in predvidevamo, da na to bolj vplivajo prej omenjeni subjektivni dejavniki.

Sklep

Čeprav je Pesem Evrovizije glasbeno-televizijska prireditev, smo z analizo rezultatov glasovanja v letih 2014–2016, predvsem na ravni telefonskega glasovanja, ugotovili znaten vpliv geopolitičnih dejavnikov. Posledica tega je oblikovanje značilnih glasovalnih blokov: vzhodnega/sovjetskega, nordijskega, jonskega in bloka držav nekdanje Jugoslavije. Najverjetnejši geo-

politični dejavnik za nastanek pojava glasovalne pristranskosti je etnični, saj predstavniki izseljenskih skupnosti v evropskih državah bolj množično kot za druge države glasujejo za svoje (nekdanje) domovine, ker so nanje čustveno navezani. Opazili smo, da bi lahko imeli na pristranskost pri glasovanju vpliv tudi gospodarski dejavniki, predvsem kar se tiče uvoznega in izvoznega partnerstva med državami ter tujih naložb vanje (na primer velik delež naložb ruskih investitorjev v Grčiji in na Cipru). Pri glasovanju strokovnih komisij z izjemo Armenije in Azerbajdžana, ki gojita medsebojno nenaklonjenost zaradi ozemeljskega konflikta, ne prihaja do opaznejšega pojava negativne pristranskosti. Zdi se, da strokovne komisije skladno s pričakovanji pesmi bolj kot na

podlagi geopolitičnih ocenjujejo na podlagi glasbenih dejavnikov.

Naj izpostavimo, da bi bilo rezultate glasovanj koristno spremljati v dalj-

šem časovnem obdobju, saj je triletno opazovano obdobje, ki smo ga izbrali za našo analizo, sorazmerno kratek čas. V njem določene države niso sodelovale ali pa niso sodelovale v istem

večeru kot države, ki jim tradicionalno namenijo veliko svojih točk, zato nekaterim rezultatom ne moremo pripisati dovolj visoke stopnje reprezentativnosti.

Viri in literatura

- Adin, Y. 2016: The Germany-Turkey Migration Corridor: Refitting Policies for a Transitional Age. Medmrežje: http://www.migrationpolicy.org/sites/default/files/publications/TCM_Emigration-Germany-FINAL.pdf (25. 11. 2016).
- Baio, G., Blangiardo, M. 2014: Hard Evidence: is the UK shunned at Eurovision? Spletna stran The Conversation. Medmrežje: <http://theconversation.com/hard-evidence-is-the-uk-shunned-at-eurovision-26354> (30. 9. 2016).
- Baker, C. 2015: Gender and Geopolitics in the Eurovision Song Contest: Introduction. Contemporary Southeastern Europe 2. Medmrežje: http://www.suedosteuropa.uni-graz.at/cse/sites/default/files/papers/baker_gender_and_geopolitics.pdf (16. 11. 2016).
- Beauchamp, Z. 2016: The Eurovision Song Contest, explained. Novičarski spletni portal Vox. Medmrežje: <http://www.vox.com/2016/5/14/11667716/eurovision-song-contest-2016-logo-timberlake> (9. 12. 2016).
- Boštjančič, A. 2014: Evrovizija: od glasbenega tekmovanja do medijskega spektakla kiča in pompa. Diplomsko delo, Oddelek za medijske študije Fakultete za humanistične študije Univerze na Primorskem. Koper.
- Bufon, M. 2015: Osnove politične geografije. Univerzitetna založba Annales. Koper.
- Carniel, J. 2015: Skirting the issue: finding queer and geopolitical belonging at the Eurovision Song Contest. Contemporary Southeastern Europe: An Interdisciplinary Journal on Southeastern Europe 2. Medmrežje: <http://www.suedosteuropa.uni-graz.at/cse/en/carniel> (27. 9. 2016).
- Dearden, L. 2015: Eurovision 2015: Why was Australia allowed to take part in the song contest?. Spletna stran Independent. Medmrežje: <http://www.independent.co.uk/arts-entertainment/eurovision/eurovision-2015-australia-is-taking-part-for-the-first-time-but-why-is-it-allowed-to-compete-10271793.html> (30. 9. 2016).
- Dekker, A. 2007: The Eurovision Song Contest as a 'Friendship' Network. Connections 27. Medmrežje: <http://www.insna.org/Connections-Web/Voume27-3/Dekker.pdf> (30. 9. 2016).
- EBU. 2001: Rules of the Eurovision Song Contest 2002«. Uradna spletna stran zveze EBU. Medmrežje: http://www.ebu.ch/tv-cec_2002_rules.pdf (27. 1. 2017).
- European Broadcasting Union. 2004–2017a: History. Uradna spletna stran Pesmi Evrovizije. Medmrežje: <http://www.eurovision.tv/page/history> (27. 1. 2017).
- European Broadcasting Union. 2004–2017b: Detailed voting results. Uradna spletna stran Pesmi Evrovizije. Medmrežje: <http://www.eurovision.tv/page/results> (14. 1. 2017).
- European Broadcasting Union. 2014–2017c: Which Countries Can Take Part?. Uradna spletna stran Pesmi Evrovizije. Medmrežje: <http://www.eurovision.tv/page/about/which-countries-can-take-part> (27. 1. 2017).
- Ferfila, B. 2016. Armenija in Gruzija: Gorata in pozabljena krščanska dragulja, potopljena v muslimanski svet. Svet na dlani. Založba FDV. Ljubljana.
- Gabrič, A., Režek, M. 2011: Zgodovina 4: učbenik za četrto letnik gimnazije. DZS d. d. Ljubljana.
- García, D., Tanase, D. 2013: Measuring Cultural Dynamics Through Eurovision Song Contest. Advances in Complex Systems 16. Medmrežje: https://www.sg.ethz.ch/media/publication_files/EurovisionNetworks_1.pdf (9. 12. 2016).
- Ginsburgh, V., Noury, A. 2005: The Eurovision Song Contest: Is Voting Political or Cultural. CORE Discussion Paper 2005/06. Medmrežje: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=884379 (18. 1. 2017).
- Haan, M., Dijkstra, G., Dijkstra, P. 2003: Expert Judgement versus Public Opinion – Evidence from the Eurovision Song Contest. Journal of Cultural Economics 29. Medmrežje: <http://www.rug.nl/research/portal/files/3004913/03F12.pdf> (30. 9. 2016).
- ITU Radio Regulations 2012–2015: Radio Regulations: Articles. Spletna stran International Telecommunications. Medmrežje: https://www.itu.int/dms_pub/itu-s/oth/02/02/S02020000244501PDFE.PDF (20. 4. 2017).
- Jordan, P. 2010: The truth about politics at the Eurovision Song Contest. Spletna stran ESC Insight. Medmrežje: <http://escinsight.com/2010/11/18/the-truth-about-the-politics-of-eurovision/> (2. 10. 2016).
- Lamparski, N. 2015: Eurovision: A stage for geopolitical conflicts?. Austria's News in English. Medmrežje: <http://www.thelocal.at/20150521/eurovision-a-stage-for-geopolitical-conflicts> (2. 10. 2016).
- Matoz, Z. 2015: Dean Vuletić: »Zame so to največje evropske volitve«. Spletna stran časopisa Delo. Medmrežje: <http://www.delo.si/kultura/glasba/dean-vuletic-zame-so-to-najvecje-evropske-volitve.html> (27. 10. 2016).
- Medmrežje 1: <http://www.czech.cz/en/Objevte-CR/Fakta-o-CR/Ekonomicka-fakta/Cesi-v-zahranici> (22. 3. 2017).
- Medmrežje 2: <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/ez.html> (5. 3. 2017).
- Medmrežje 3: <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/fields/2122.html> (3. 3. 2017).
- Mesojevec, M. 2008: Pomen in vloga nacionalnega jezika na tekmovanju za pesem Evrovizije. Diplomsko delo, Fakulteta za družbene vede Univerze v Ljubljani. Ljubljana.
- Pogačnik, E. 2005: Geografija stereotipov na primeru Evrovizije. Seminarsko delo, Oddelek za geografijo Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani. Ljubljana.
- Raykoff, I. 2007: Camping on the borders of Europe. A Song for Europe: Popular Music and Politics in the Eurovision Song Contest. Routledge. Burlington.
- Spierdijk, L., Vellekoop, H. M. 2006: Geography, culture and religion: Explaining the bias in Eurovision song contest voting. Empirical Economics 36. Medmrežje: <http://doc.utwente.nl/627951> (5. 10. 2016).
- Vuletić, D. 2007: The socialist war: Yugoslavia, Cold War politics and the Eurovision Song Contest. A Song for Europe: Popular Music and Politics in the Eurovision Song Contest. Routledge. Burlington.

Rastlinstvo v povesti Ivana Tavčarja *Cvetje v jeseni*

*Pogled na rastlinstvo
osrednjega dela Škofjeloškega hribovja
skozi oči Ivana Tavčarja*

IZVLEČEK

Pokrajina je bila navdih mnogim literarnim ustvarjalcem. S Poljansko dolino in Škofjeloškim hribovjem je povezan pisatelj Ivan Tavčar, ki je v rojstno loško okolje umestil povest *Cvetje v jeseni*. Z namenom ugotoviti, ali motivi rastlinstva v povesti *Cvetje v jeseni* sovpadajo s fitogeografskimi značilnostmi osrednjega dela Škofjeloškega hribovja, smo prek analize rastlinstva interdisciplinarno povezali geografijo in literarno vedo.

Ključne besede: fitogeografija, literarna veda, *Cvetje v jeseni*, rastlinstvo, računalniško podprta kvantitativna analiza, Škofjeloško hribovje, Slovenija.

ABSTRACT

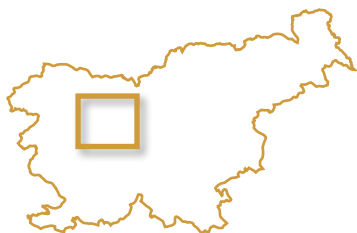
The landscape was an inspiration to many writers. The writer Ivan Tavčar is closely connected to the Poljanska Sora Valley in the Škofja Loka Hills, also his birthplace, where his novel *Autumn Blossoms* is placed. Geography and literature have been intertwined through the vegetation analysis. The intention of the analysis was to establish whether the motives of the story's vegetation coincide with its phyto-geographical characteristics.

Key words: phytogeography, literary criticism, *Autumn Blossoms*, vegetation, computer-based quantitative analysis, the Škofja Loka Hills, Slovenia.

Lani je bila stota obletnica objave Tavčarjeve povesti *Cvetje v jeseni* (1917) v *Ljubljanskem zvonu*. Letos pa mineva 45 let, odkar so na podlagi njene zgodbe posneli priljubljeni istoimenski film in glasbo. *Cvetje v jeseni* je pripoved o Janezu, meščanu zrelih let, ki se odloči oditi v rodno Škofjeloško hribovje, saj je naveličan mestnega življenja. V času bivanja na Jelovem Brdu skusi, kaj je prava ljubezen. Zaljubi se namreč v mlado kmečko deklo Meto, ki umre tik pred njuno poroko. Tavčar v povesti idealizira kmečko življenje ter poudarja pristnost in lepoto Škofjeloškega hribovja, kar je razvidno tudi skozi opise rastlinstva. V literarnem delu se rastlinstvo pojavlja v povezavi s folklornimi motivi, ljubezenskimi prizori, opisi pokrajine in domoljubnimi odstavki. Ne nazadnje ga najdemo tudi v naslovni metafori cvetje v jeseni. Vključitev rastlinstva v tako različne dele pripovedi poveča njegovo zanimivost.

Motivika rastlinstva v povesti *Cvetje v jeseni*

Pri literarnovedni analizi smo metodološko izhajali iz preštevne analize besedila, ki je bila narejena z odprtokodnim spletnim orodjem *Voyant Tools*. Namen preštevanja je bilo prikazati razmerje med izrazi za rastlinstvo in drugimi polnomenškimi besedami v povesti. Motivika rastlinstva se v povesti pojavlja 175-krat. Rastlinstvo smo glede na kontekst pojavljanja povezali z žanrskimi oznakami povesti. *Cvetje v jeseni* pripada dvema žanrskima tipoma kmečke povesti: idilični kmečki povesti zaradi poudarjenih folklornih motivov in patriotski povesti zaradi izražene domovinske zavesti (Hladnik 2008). Rastlinstvo se v povezavi z delovno folklorno motiviko pojavi 26-krat, medtem ko ga z domoljubjem povezujemo le enkrat. Za povest se nam ponuja tudi žanrska oznaka pokrajinska povest, čeprav je Hladnik pri žanrski določitvi *Cvetja v jeseni* posebej ne omenja. Rastlinstvo se v vlogi oblikovalca podobe pokrajine Škofjeloškega hribovja pojavi največkrat, in sicer kar 122-krat. Zaradi tega bi se nemara zdela žanrska oznaka pokrajinska povest še ustrežnejša (Mestnik 2017).

Ker so bili izrazi za rastlinstvo v celotni povesti sorazmerno slabo zastopani v primerjavi z drugimi besedami (predvidevamo, da tudi zato, ker računalniško orodje *Voyant Tools* ne šteje skupaj pojavitev iste besede v različnih sklonih), smo pozornost zožili na posamezna poglavja. Zastopanost rastlinstva po posa-

Avtorica besedila:

ANA MESTNIK, diplomirana geografinja
in diplomirana slovenistka

Kavče 42g, 3320 Velenje

E-pošta: anamestnik94@gmail.com

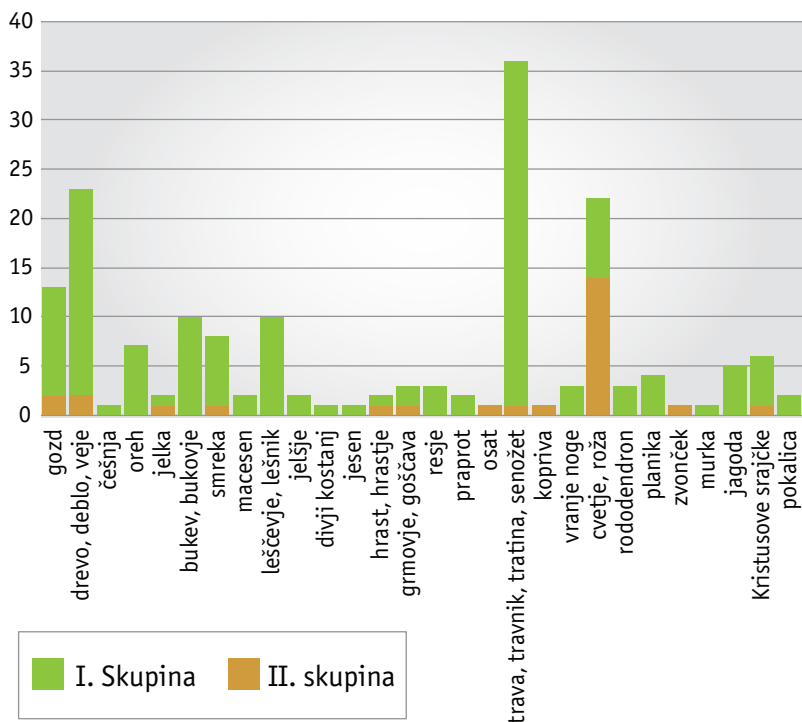
Avtorja fotografij:

ANA MESTNIK, MIHA PAVŠEK

COBISS 1.04 strokovni članek

Preglednica 1: Motivika rastlinstva v povezavi z žanrsko oznako.

Motivika rastlinstva in delovna folklorna motivika	»Zopet smo morali koso v roke vzeti, tisto kratko, široko koso, s katero se klesti resje in druga goščav po gozdu.« (Tavčar 1956, 57)
Motivi rastlinstva in domoljubje	»Eno je glavno: Naša zemlja se nam ne sme vzeti in narod slovenski mora stati kot večno drevo, kateremu korenine nikdar ne usahnejo!« (Tavčar 1956, 96)
Motivi rastlinstva kot oblikovalca podobe pokrajine	»Češnja je glavno drevo in spomladi je krajina povita z belimi vencmi. Tudi oreh je tu domačin in sad njegov slovi po vsem pogorju.« (Tavčar 1956, 14)

Slika 3: Rastlinstvo, razvrščeno v dve skupini.

hribovje in tamkajšnje kmečko življenje »muza« oziroma navdih Tavčarjevega literarnega ustvarjanja.

S kvantitativno (preštevno) analizo povesti smo pokazali, da je vloga motivov rastlinstva v povesti različna. Če primerjamo gozdno in travniško rastlinstvo, lahko ugotovimo, da ima travniško več pojavitev (19) s simboli in metaforičnimi razsežnostmi od gozdnega (8), kar kaže na to, da ima travniško rastlinstvo, zlasti rože oziroma cvetje, večjo simbolno vrednost in je podpora sporočilu povesti. Gozdno rastlinstvo pa ima večjo vlogo kot oblikovalec podobe pokrajine. V povezavi s pokrajino se gozdno rastlinstvo pojavi 82-krat, travniško pa 62-krat. Statistično gledano pa bistvenih razlik ni; gozdno ima 90 pojavitev in travniško 85 (Mestnik 2017).

Škofjeloško hribovje – dogajalni prostor povesti

Vez med literarnovednim in geografskim preučevanjem rastlinstva predstavlja Škofjeloško hribovje, ki postane literarni prostor. Škofjeloško hribovje je obsežna tektonska guba, zasukana v smeri sever–jug (Eniko 2003). Gre za močno razčlenjeno hribovito površje v Zahodnem predalpskem hribovju, v porečjih Poljanske in Selške Sore. Za relief Škofjeloškega hribovja so značilni zaobljeni vrhovi, široka slemena, globoko zajedene doline in grape (Šifer 1974). V osrednjem delu hribovja se pne najvišji vrh Blegoš, ki meri 1562 m. Na njem je zgornja gozdna meja tik pod vrhom, na nadmorski višini 1500 m (Planina 1962). Nadmorska višina ima močan vpliv na rastlinstvo, saj se temperatura z višino znižuje (Lovrenčak 2003). Za Škofjeloško hri-

bovje sta značilna velika namočenost ter zmerno celinsko podnebje zahodne in južne Slovenije. Za ta tip podnebja sta značilni povprečna temperatura najtoplejšega meseca med 15 in 20° C ter povprečna temperatura najhladnejšega meseca med 0 in –3° C. V višjih predelih Škofjeloškega hribovja pa temperatura najhladnejšega meseca pade pod –3° C (Ogrin 1996). Geološka zgradba je podobno kot v drugih predalpskih hribovjih zelo pestra. Prevladujejo zlasti starejši (paleozojski), pa tudi mlajši (mezozojski) skrilavci, peščenjaki in dolomiti, medtem ko je apnenca manj (Šifer 1974). Geološka podlaga je vplivala na nastanek prsti. Na nepropustnih kamninah so se razvile distrične rjave prsti, na apnencih in dolomitih pa rjave pokarbonatne prsti in rendzine, ki so značilne predvsem za strmejša pobočja (Gabrovec 1998).

Z opombami Marje Boršnik iz šeste knjige Tavčarjevega *Zbranega dela* smo

Slika 4: Gorenja Žetina (foto: Ana Mestnik).

si pomagali pri opredelitvi dogajalnega prostora povesti. Ta v Škofjeloškem hribovju obsega 12 lokacij. Najbolj frekventna lokacija je Jelovo Brdo, ki jo v povesti zasledimo 40-krat. Jelovo Brdo je omenjeno v prav vseh poglavjih, tudi v tistih (uvodno, 1. in 9. poglavje), ki se dogajajo v Ljubljani (Mestnik 2017). Je pa to fiktivni, to je literarno ustvarjeni kraj. Pravo ime vasi je Gorenja Žetina, ki v povesti ni točno predstavljena, saj leži pod Koprivnikom in ne pod Blegošem, kot trdi Tavčar. Pisatelj naj bi jo zamenjal s pod Blegošem ležečo vasico Jelovica, po kateri je povzel tudi ime (Boršnik 1956).

»Jelovo brdo! Ravno pod Blegošem tiči mala ta vasica sredi rodovitne ravnine, kjer prideluje prebivalstvo svoje življenjske potrebščine.« (Tavčar 1956, 14)

Izrazom za rastlinstvo smo na podlagi vsebine povesti določili lokacijo in tako rekonstruirali podobo rastlinstva, kakor ga je v povesti *Cvetje v jeseni* opisal Ivan Tavčar. V prostor umeščene rastlinske vrste ustrezajo fitogeografski podobi osrednjega dela Škofjeloškega hribovja.

Naravne sestavine pokrajine kot okoljski dejavniki, ki posredno (prst in relief) in neposredno (podnebje, voda in kamninska zgradba) vplivajo na razporeditev rastlin (Lovrenčak 2003), smo skupaj s terenskim delom, ki je temeljilo na določevanju in prepoznavanju rastlin, uporabili za dokazovanje obstoja v povesti opisanih rastlinskih vrst v osrednjem delu Škofjeloškega hribovja.

Primerjava rastlinstva iz povesti s fitogeografskimi značilnostmi preučevanega območja

Škofjeloško hribovje je zaradi obilnih padavin in večinoma nepropustne kamninske podlage poraslo z bujnim rastlinstvom. Prevladujejo bukove gozdne združbe.

»Otava je lepo kazala in rožice so cvetele po zeleni tratini, ki se je vlekla skoraj tja do bukovih gozdov zelenega Blegoša.« (Tavčar 1965, 30)

Na podlagi vegetacijske karte gozdnih združb Slovenije v merilu 1 : 400.000 na izbranem območju prepoznamo šest bukovih gozdnih združb. Prevladujoči sta združba bukve in rebrenjače ter združba bukve in pravega kostanja.

Poleg gozdnih preučevano območje obsega tudi travnata zemljišča. Večina travnikov je v neposredni okolici naselij. Kot travnato območje izstopa tudi vrh Blegoša. Vrh Malega Blegoša je v sodobnosti poraščen z gozdom, čeprav Tavčar v povesti za oba vrhova navaja, da sta travnata (Mestnik 2017). Travnikov je bilo v preteklosti več, saj so v 17. stoletju velik del bukovih gozdov v Škofjeloškem hribovju posekali, ker so iz lesa kuhali oglje, ki so ga uporabljali v plavžih (Gabrovec 1998). Izsekane goličave zasledimo tudi v povesti *Cvetje v jeseni*.

»Dospela sva do Ajdove rebri. Na desno in levo je bil gozd izsekan.« (Tavčar 1956, 60)

Tavčar vseskozi poudarja pristnost in lepoto Škofjeloškega hribovja. Sko-

Slika 5: Združba bukve in rebrenjače (foto: Ana Mestnik).

zi opise rastlinstva lahko nedvomno potrdimo Tavčarjeve oziroma pripovedovalčeve simpatije do podeželja. Ključno vprašanje, ki smo si ga zastavili, je, ali se motivi rastlinstva, kakor jih je uporabil Tavčar, ujemajo s fitogeografsko podobo osrednjega dela Škofjeloškega hribovja. Z namenom odgovoriti nanj, smo izbrali 13 v povesti lokacijsko določenih ter v nadaljevanju predstavljenih rastlinskih vrst, od tega 7 dreves (siva jelša, bela jelka, navadni oreh, evropski macesen, divja češnja, navadna bukev in navadna smreka), 3 grmovne vrste (navadna leska, dlakavi sleč in spomladanska resa) ter 3 vrste cvetja (črna murka, planika in močvirska samoperka).

Divja češnja se kot diagnostična rastlinska vrsta pojavlja v eni od prevladujočih gozdnih združb obravnavanega območja, in sicer združbi bukve in pravega kostanja. Tavčar češnjo in oreh omenja v opisu idilične vasice pod Blegošem. V okolico Gorenje Žetine je pisatelj umestil

Slika 6: Črna murka (foto: Ana Mestnik).

tudi macesen. Na enako lokacijo kot Tavčar umešča češnjo in macesen Planina, ki navaja, da Gornjo Žetino obdajajo njive in senožeti, ki so okrašeni s šopi macesnov in češnjevih dreves (Planina 1962). Macesni naj bi uspevali še na bregovih Karlovščice, saj Tavčar v povesti zapiše, da se v vodi zrcalijo macesni (Tavčar 1956). Na dogajanje ob Karlovščici so vezane tudi jelše. Najverjetneje gre za združbo sive jelše, saj je ta značilna predvsem za montanski pas, kjer uspeva na karbonatnih in nekarbonatnih peščenih nanosih ob zgornjem in srednjem toku rek (Marinček in Čarni 2002). Med Karlovščico in Jelovim Brdom se razprostirajo senožeti. Te zasledimo tudi v vznožju Koprivnika, kjer uspeva navadna leska.

»Hodila sva po lepih senožetih pod Koprivnikom, kjer rase mnogo leščevja.« (Tavčar 1956, 58)

Gozdnata pobočja Blegoša po Tavčarjevih opisih poraščajo smreke, jelke in

bukve. Vse tri vrste smo zasledili tudi na terenu.

»Prijetna je bila hoja: povsod zeleno bukovje, jelke in smreke.« (Tavčar 1956, 59)

Zanimivo je, da se v povesti med vrstno poimenovanimi drevesi največkrat pojavi bukev. Pogostnost te besede lahko povežemo z dejanskim stanjem preučevanega območja. Torej je navadna bukev najpogostejše drevo tako v povesti kot tudi v Škofjeloškem hribovju. Bukve smo med terenskim delom opazili vse do gozdne meje, kjer pod vrhom Blegoša bukovi gozdovi prehajajo v planinski pašnik. Tavčar piše, da na vrhu Blegoša raste planinsko cvetje, in sicer planike, rododendron in murke (Mestnik 2017). Planina v knjigi *Poljanska in Selška dolina* piše, da je murk na vrhu toliko, da bi Blegoš lahko imenovali gora murk (Planina 1962).

»Da bi jo premotil, sem jo pozval, da pojdiva gledat, če bi se dobilo še kaj planinskega cvetja. To rase samo na selški strani Blegoša. Ta breg sva torej prehodila in preiskala. Hudičel je bilo vse polno, pa ni bilo cvetja na njih. Istotako ni bilo murk, katerih je v priložnem času prav mnogo. Skoraj je že bilo prepozno. „Tu je pa zvezdica!“ je vzkliknila Meta ter res izbrskala iz goste trave zakasnelo, majhno, zelenkasto planiko, katera se časih dobi na Blegošu; kako leto jih je več, drugo leto pa zopet nobene. Po daljšem iskanju sva jih še nekaj staknila v travi in Meta je vse skupaj obdržala za spomin na tisti dan, ko je bila z mano na Blegošu.« (Tavčar 1956, 62)

Rododendron oziroma hudičele, kakor Tavčar imenuje dlakavi sleč, uspeva na travnatem vrhu Blegoša in njegovih gozdnatih pobočjih. Ravno na teh dveh lokacijah smo ga na terenu opazili tudi sami. Tako kot dlakavi

Slika 7: Močvirska samoperka (foto: Ana Mestnik).

sleč tudi spomladanska resa uspeva na karbonatni matični podlagi, zato smo obstoj teh dveh vrst v osrednjem delu Škofjeloškega hribovja potrdili. V *Cvetju v jeseni* se močvirska samoperka pojavlja pod imenom Kristusove srajčke. Kristusove srajčke so izstopajoča rastlina, ki se pojavi samo v osmem poglavju povesti. Ugotovimo, da jih pisatelj v predhodnih poglavjih zavestno in premišljeno ne omenja, ker se le-ta dogajajo, preden sta »njuni duši v kratki dobi Janezovega bivanja na Jelovem Brdu zrastle ena k drugi« (Mestnik 2017). Kako je Tavčar izbral med cvetjem, da bi bolje ustrezalo simbolnemu sporočilu, je videti iz sprememb v rokopisu. Kolebal je med rdečimi jagodami in belimi Kristusovimi srajčkami in se naposled odločil za slednje (Hladnik 2008).

Sklep

S povezavo dveh znanstvenih disciplin smo pokazali, da se literarna veda in geografija na primeru Tavčarjeve povesti *Cvetje v jeseni* stikata prek motivov rastlinstva. V literarnovednem delu smo ovrednotili rezultate preštevne analize besedila. Za-

nimali so nas pogostnost pojavljanja motivov rastlinstva v povesti, njihova razporeditev, navezava na žanrsko oznako ter njihova metaforična in simbolna vrednost. Vse te ugotovitve smo nadgradili z umestitvijo sicer fiktivnega rastlinstva v prostor. Izbране izraze, ki poimenujejo rastlinstvo, smo na podlagi naravnogeografskih

značilnosti Škofjeloškega hribovja in terenskega dela primerjali z dejansko fitogeografsko podobo preučevanega območja, ki je skladna z dogajalnim prostorom povesti. Ugotovili smo, da rastlinstvo iz povesti *Cvetje v jeseni* dejansko sovпада s fitogeografskimi značilnostmi osrednjega dela Škofjeloškega hribovja.

Slika 8: Pogled na Škofjeloško hribovje z Blegošem in cerkvijo Sv. Sobote v ospredju (foto: Miha Pavšek)

Viri in literatura

1. Eniko, U. 2003: Regionalnogeografske značilnosti Poljanske doline in Žirovske kotline z obrobjem. Slovenija, ekskurzije Ljubljanskega geografskega društva. Založba ZRC. Ljubljana.
2. Gabrovec, M. 1998: Cerkljansko, Škofjeloško, Polhograjsko in Rovtarsko hribovje. Slovenija – pokrajine in ljudje. Založba Mladinska knjiga. Ljubljana.
3. Mestnik, A. 2008: Cvetje v jeseni. Zbornik SSJLK. Center za slovenščino kot drugi/tuji jezik pri Oddelku za slovenistiko Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani. Ljubljana.
4. Lovrenčak, F. 2003: Osnove biogeografije. Filozofska fakulteta Univerze v Ljubljani. Ljubljana.
5. Marinček, L., Čarni A. 2002: Komentar k vegetacijski karti gozdnih združb Slovenije v merilu 1 : 400 000. Založba ZRC, ZRC SAZU. Ljubljana.
6. Hladnik, M. 2008: Rastlinstvo v povesti Ivana Tavčarja Cvetje v jeseni. Diplomsko delo, Oddelek za geografijo in Oddelek za slovenistiko Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani. Ljubljana.
7. Ogrin D. 1996: Podnebni tipi v Sloveniji. Geografski vestnik 68. Medmrežje: http://zgs.zrc-sazu.si/Portals/8/Geografski_vestnik/Pred1999/GV_6801_039_056.pdf (16. 4. 2017).
8. Planina, F. 1962: Poljanska in Selška dolina. Mladinska knjiga. Ljubljana.
9. Šifer, M. 1974: Poglavitne značilnosti razvoja Škofjeloškega hribovja. Loški razgledi 21. Muzejsko društvo. Škofja Loka. Medmrežje: <https://www.dlib.si/stream/URN:NBN:SI:DOC-1306IKZ8/91572242-ba4d-4001-a57b-54c95f484792/PDF> (15. 4. 2017).
10. Tavčar, I. 1956: Cvetje v jeseni. Zbrano delo, 6. Državna založba Slovenije. Ljubljana.

Morske pošasti na starih zemljevidih

IZVLEČEK

Če sodobne zemljevide primerjamo z renesančnimi (obdobje med 14. in 16. stoletjem), opazimo, da so starejši precej bolj bogato opremljeni. Na njih je veliko število dekorativnih vsebin, od živali in ljudi na kopnem, do ladij in morskih pošasti na morju. V sestavku pojasnujemo, zakaj na srednjeveških in renesančnih zemljevidih najdemo morske pošasti ter zakaj so pozneje z zemljevidov izginile. Podrobno so opisani zemljevidi z morskimi pošastmi Magnusa, Merkatorja in Orteliusa iz 16. stoletja, ki so pomembno vplivali na videz morskih pošasti na drugih zemljevidih iz tistega časa.

Ključne besede: zemljevid, karta, renesansa, morske pošasti, zgodovina kartografije.

ABSTRACT

If today's maps are compared to the renaissance maps (between 14 and 16 century AD), the latter are much more richly ornamented. A large amount of decorative content is presented on them, from the animals and the people on the shore to the ships and the sea monsters at sea. In this paper we highlight why the sea monsters can be found in medieval and renaissance maps, and why later they disappeared from them. Maps with the sea monsters of Magnus, Mercator and Ortelius from the 16th century are described, which significantly influenced on the appearance of the sea monsters on other maps from that time.

Key words: map, Renaissance, sea monsters, history of cartography.

Prikaz sveta na topografskem zemljevidu sledi kartografskim načelom in tradiciji. Topografski zemljevid predstavlja pomanjšan prikaz Zemljinega površja na ravni podlagi in je nastal s pomočjo geometričnih ali matematičnih pravil (različne kartografske projekcije) prenosa objektov iz ukrivljene Zemlje na ravno podlago. Objekti na zemljevidu so glede na različna merila na bolj ali manj abstrakten način predstavljeni z uveljavljenimi pravili za prikaz in načeli za izdelavo poenostavljenih prikazov (generalizacija objektov) (Repe 2016). Poseben primer zemljevida, ki pa ni prikazan na ravni podlagi, je globus. Če je več zemljevidov združenih v knjigo, ki ima dodan razlagalni tekst, se izdelek imenuje atlas.

Dandanes mora temeljne prvine zemljevida poznati že vsak petošolec slovenske osnovne šole (Fridl 2016). Mednje spadajo topografska vsebina, ki je prikazana s kartografskimi znaki, koordinatna mreža in izvenokvirna vsebina, kamor spadajo vsaj legenda, ki razlaga uporabljene kartografske znake, merilo in vetrovnica ali vetrna roža. Podrobneje je razvoj kartografskih prvin na starih zemljevidih, ki prikazujejo slovensko ozemlje, obdelal Gašperič (2016a).

Skozi zgodovino kartografije se je prikaz različnih topografskih prvin spreminjal. Najbolj znan je razvoj prikaza reliefa od stiliziranih hribov, ki imajo najprej obliko krtin, potem panoram, prek črtkanih grebenov do plastnic ter kombinacije senčenja in plastnic, ki jo uporabljamo še danes (Gašperič 2016a). Prikaz mest se je razvijal iz izrisanih silhuet v tlorisne prikaze, ki predstavljajo mestne obrise. Posamezne starejše tipe prikazov kartografi občasno še vedno uporabljajo, da preučijo odziv javnosti (Fridl 2016) ali zemljevid približajo uporabniku (na primer panorame smučišč). Med dekorativne vsebine, kamor lahko uvrstimo silhete mest ter živali in ljudi na kopnem, so nekoč spadale tudi morske pošasti. Dekorativne vsebine so imele praviloma namen izboljšati privlačnost zemljevida (Gašperič 2016a), z njimi pa se je želelo tudi podučiti bralca (Van Duzer 2013). Silhete mest, prikazi značilnih narodnih noš in živali z določenega geografskega območja so se z zemljevidov postopoma selili v opisne dele atlasov, kjer podobe različnih narodnih noš in ras najdemo še v atlasih s konca 19. stoletja, kot na primer v atlasu *Die Erde in Karten und Bildern* (von Schweiger-Lerchenfeld 1889). Ob tem pa so morske pošasti izginile z zemljevidov in atlasov ter utonile v pozabo.

Zgodovina morskih pošasti na zemljevidih

V srednjem veku so bili zemljevidi sveta predstavljeni na tako imenovanih *mappae mundi*. To so zemljevidi, katerih glavni namen ni bilo realistično prikazovanje sveta, ampak bolj prikaz zgodovinskih dejstev na religiozno ustrezen način. Te zemljevide imenujemo tudi T-O zemljevide, saj kopno deli črka T, ki jo sestavljajo Sredozemsko morje ter reki Nil in Don. Okrog kopnega se razprostira morje v obliki črke O. Vrh zemljevida prikazuje vzhod z rajem, v njegovi sredi ni je kot središče sveta Jeruzalem. Črka T loči Azijo, ki je na vrhu zemljevida,

Avtorica besedila:

MIHAELA TRIGLAV ČEKADA,
dr. geodezije; Geodetski inštitut
Slovenije, Jamova 2, 1000 Ljubljana
E-pošta: mihaela.triglav@gis.si

COBISS 1.04 strokovni članek

Slika 1: Zemljevid sveta, Sebastiana Münstra iz leta 1532 (objavljeno z dovoljenjem Barry Lawrence Ruderman Antique Maps, www.raremaps.com).

Evropo na njegovi levi strani in Afriko na desni (Gašperič 2007; Beguš 2009). Občasno so v štirih vogalih zemljevida na območju morja (na območju O) še štirje angeli, ki držijo Zemljo ali predstavljajo štiri vetrove ali celo štiri reke raja (Van Duzer 2013). Na območju morja so nekateri zemljevidi okrašeni z morskimi pošastmi. Današnji bralec se na takšnem zemljevidu zelo težko orientira, zato je dobro vedeti, da ti zemljevidi sploh niso bili namenjeni orientaciji.

Poleg omenjenih zemljevidov sveta (*mappae mundi*) so začeli v 13. stoletju za navigacijo na morju izdelovali portolanske zemljevide. Portolanski zemljevidi natančno prikazujejo samo priobalni pas kopnega. Imajo podrobno izrisana pristanišča, otoke ter plovne poti na morju, notranjost kopnega je povsem izpuščena (Beguš 2009; 2012). Poleg klasičnih portolanskih zemljevidov, namenjenih plovbi, so obstajale njihove

močno okrašene različice, ki so bile bolj kot plovbi namenjene dekoraciji posameznega izvoda knjige ali samostojnega zemljevida. Ker takrat tiska še niso poznali, so knjige prepisovali in prerovali. Če je bil naročnik pomemben in premožen, je lahko plačal

izdelavo bogate različice prepisa določene knjige oziroma zemljevida. Taka bogata različica je bila lahko okrašena s podrobnimi silhuetami pristanišč in tudi morskimi pošastmi (Van Duzer 2013).

V 14. stoletju, na začetku renesanse, so zemljevidi sveta postopoma pridobivali sodobnejšo podobo, saj so kartografi z njimi želeli predstaviti realno podobo sveta in ne le dela obravnavanega območja, kot na portolanskih zemljevidih. Relief je prikazan s stiliziranimi hribi, mesta z enostavnimi ali podrobnimi silhuetami naselij. Če jih primerjamo s sodobnimi zemljevidi, so lahko ti zemljevidi oblikovno precej bolj bogati. Vsebujejo dodatne vsebine, ki krajšajo zemljevid in pritegnejo uporabnika. Med dodatne vsebine spadajo ladje na morju, ljudje in živali na kopnem ter morske pošasti v morju, med katere sodijo tudi morske sirene. Lep primer oblikovno zelo bogatega renesančnega

Slika 2: Izrez iz pomorskega dela zemljevida *Carta marina Olaus Magnusa* iz leta 1539 (objavljeno z dovoljenjem James Ford Bell Library, Knjižnice Univerze v Minnesoti).

Slika 3: Orteliusov zemljevid Islandije iz leta 1590 (objavljeno z dovoljenjem Antiquariaat SANDERUS, www.sanderusmaps.com).

zemljevida je zemljevid Sebastiana Münstra iz leta 1532 (slika 1), vključeno v knjigo *Novus orbis regionum ac insularum veteribus incognitarum* (Nov svet, regije in otoki neznani našim prednikom), ki sta jo uredila Simon Gyrnaeus in Johann Huttich. V levem spodnjem vogalu zemljevida so narisani kanibali, v vogalu levo zgoraj eksotične živali in v vogalu desno zgoraj nove začimbe. Münster je sirene postavil v Indijski ocean na vzhodni strani Azije, kamor so jih umeščali že njegovi predhodniki (Van Duzer 2013).

Ko so konec 15. stoletja zemljevide začeli tiskati, se je število bogato okrašenih izdelkov, tudi z morskimi pošastmi, povečalo (Van Duzer 2013).

Tiskalo se je le črte in črke, zemljevide pa so naknadno barvali ročno, nekatere že takoj po tisku, druge veliko pozneje (medmrežje 1). Tiskalo se je tudi različne serije istega zemljevida, kjer so poznejše seveda barvali drugi. Zato obstaja veliko renesančnih zemljevidov, ki niso enako pobarvani. Kot primer omenimo zemljevid Islandije Abrahama Orteliusa iz leta 1590, ki je na sliki 3 predstavljen v eni barvni različici, na izsekih, prikazanih na slikah 4b in 7b, pa v drugi (obe sta dostopni na spletni strani Antiquariaat SANDERUS). Sam zemljevid podrobneje predstavljamo v nadaljevanju.

Število bogato okrašenih zemljevidov pa se ni povečalo samo zaradi uvedbe

tiska, temveč predvsem zaradi takratnega rastočega zanimanja za čudesa sveta. Ljudje so namreč verjeli, da čim bolj je eksotično bitje, ki ga preučujemo, tem bolj ostrimo um in svojo inteligenco (Van Duzer 2013). Torej, bolj kot je določena morska pošast zapletena, bolj bomo postali pametni po njenem preučevanju.

Ker vsi ohranjeni zemljevidi iz srednjega veka in renesanse niso okrašeni z morskimi pošastmi, je Van Duzer (2013) pri preučevanju morskih pošasti prišel do zanimivega sklepa. Srednjeveški ali renesančni naročnik ročno izdelane knjige, v kateri je določen zemljevid, oziroma samostojnega ročno izdelanega zemljevida ali

Sliki 4a in 4b: a.) Morski konj iz bestiarija Pierra Belona iz leta 1553 (levo; vir: Internet Archive) in b.) morski konj Abrahama Orteliusa na zemljevidu Islandije iz leta 1590 (desno; objavljeno z dovoljenjem Antiquariaat SANDERUS, www.sanderusmaps.com).

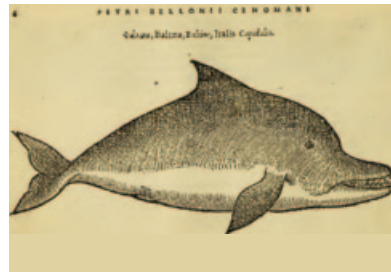
globusa, se je lahko sam odločil, ali bo za zemljevid pri kartografu naročil dodatne vsebine ali ne. Okrasitev zemljevida z dodatnimi vsebinami je bila povezana z višjo ceno izdelka, ki si jo je lahko privoščil le bogat oziroma pomemben kupec. Dodatne vsebine so vključevale morske pošasti, ladje in podrobne silhuete mest. Tako so nastali in se ohranili prepisi istih del, ki vsebujejo morske pošasti ali pa so brez njih. Po uveljavitvi tiska so dodatne vsebine, vključujoč morske pošasti, predstavljale dodatno dekorativno prvirino, ki je odločala o tem, ali se bosta tiskana knjiga oziroma zemljevid dobro prodajala. Veljalo je, da bolj kot je bil zemljevid okrašen, bolje se je pro-

dajal. Poglavitna razlika med risanimi in tiskanimi zemljevidi je bila v tem, da so prve delali za znanega kupca, druge pa za prosti trg, torej za večje število neznanih kupcev.

Čeprav v sodobnosti morske pošasti štejemo med dekorativne prvine zemljevidov in jih obravnavamo kot izmišljene, so v srednjem veku in renesansi verjeli, da taka bitja zares obstajajo. Morske pošasti so spadale med živa bitja, ki jih je ustvaril Bog, da bi se čudili čudežem njegovega stvarjenja. Mednje so v srednjem veku prištevali tudi kite in mrože. Morska pošast je bila, za razliko od navadnih živali, osupljivega videza in jo je videl

le redkokdo, kar je v tistem času veljalo tudi za kite in mrože. Nekatere morske pošasti na zemljevidih pa so nekakšni križanci med kopenskimi bitji in morskimi živalmi. Takšni so na primer morski konj, morski prašič in morski lev, ki imajo ribji rep in sprednji del telesa enak kopenski živali. Na sliki 4 sta dva primera morskih konjev, na sliki 3 pa levo od morskoga konja vidimo še morskoga prašiča, označenega s črko D. Take živali so risali zaradi prepričanja, da ima vsaka kopenska žival svoj par v morju. To prepričanje je že v rimskem času zagovarjal Plinij starejši (23–79 n. š.), verjeli pa so mu skozi celoten srednji vek, vse tja do 16. stoletja (Van Duzer 2013).

Slike 5a, 5b in 5c: Spreminjanje prikaza kita skozi čas: a.) kit iz bestiarija Ortus sanitatis iz leta 1491, stran 683 (levo; objavljeno z dovoljenjem Cambridge University Library), b.) kit in orka iz zemljevida Olaus Magnusa iz leta 1539 (v sredini; objavljeno z dovoljenjem James Ford Bell Library, Knjižnice Univerze v Minnesoti) in c.) kit iz bestiarija Pierra Belona iz leta 1553 (desno; vir: Internet Archive).

Sliki 6a in 6b: Spreminjanje prikaza delfina skozi čas: a) z zemljevida Sebastiana Münstra iz leta 1532 (zgoraj; objavljeno z dovoljenjem Barry Lawrence Ruderman Antique Maps, www.raremaps.com) in b) z zemljevida Pierra Belona iz leta 1553 (spodaj; vir: Internet Archive).

Posamezen kartograf si morskih pošasti ni izmislil sam in jih narisal tja, kjer je imel prostor na zemljevidu. Posamezna morska pošast je večinoma na zemljevidu označena z imenom ali celo opisom. Temeljni vir morskih pošasti so bili mornarji, ki naj bi jih na svojih potovanjih videli oziroma o njih slišali od svojih predhodnikov. Kartografi so sledili tudi še vedno uveljavljenemu znanstvenemu pristopu, da so pošasti prerasovali iz predhodno objavljenih bestiarijev ali z zemljevidov (Van Duzer 2013; Brooke-Hitching 2016). Bestiarij je bila priljubljena poučna srednjeveška knjiga z opisi in ilustracijami takrat znanih živali, kamor so šteli tudi morske pošasti (Kocjan-Barle in Bajt 2003). Zdaj bi taki knjigi rekli velika knjiga živali. Ugotovitev, da so morske pošasti prerasovali iz predhodno objavljenih del,

lahko s pridom uporabimo za datacijo starih zemljevidov, ki pogosto nimajo navedene letnice nastanka.

Tudi lokacija morskih pošasti na zemljevidih večinoma ni naključna. Pogosto so jih postavljali na morja, ki še niso bila raziskana oziroma na mesta, kjer so v različnih starejših virih navajali, da se pojavljajo morske pošasti. Tako naj bi bile morske pošasti pogoste v Indijskem oceanu (na primer sirena na sliki 1) in Severnem morju.

Zemljevidi Magnusa, Mercatorja in Orteliusa iz 16. stoletja

Kot primer zemljevida, na katerem je narisanih veliko morskih pošasti in po katerem so se radi zgledovali renesančni kartografi, omenimo zemljevid Olaus Magnusa (1490–1557) *Carta marina et descriptio septemtrionalium terrarum ac mirabilium rerum* ... (Pomorski zemljevid s prikazom severnih dežel in čudežev ...) iz leta 1539, ki prikazuje Skandinavijo z okolico (slika 2). Namen zelo izobraženega in svetovljanskega Magnusa je bil pravilno prikazati nordijske dežele in življenje v njih, saj je bil ta del sveta na predhodnih zemljevidih ali v knjigah največkrat prikazan kot ozemlje, sestavljeno iz številnih otokov in polotokov. Napačno predstavo o tamkajšnjem življenju je Magnus spoznal na svojih popotovanjih po Evropi. Zemljevid so tiskali v Benetkah, najverjetneje v omejenem obsegu, ker je po letu 1570 izginil z uporabe. Za tisti čas je bil zemljevid tudi zelo velik (125 × 170 cm), saj je bil razdeljen na devet lesenih tiskarskih originalov. Ohranila sta se

le dva njegova originala. Vedenje o njem naj bi se ohranilo le po zaslugi pomanjšanje kopije zemljevida, ki jo je Antonio Lafreri leta 1572 tiskal le z dveh tiskarskih originalov (Miekkavaara 2008).

Živali in pošasti na zemljevidu so označene s črkami in tudi na kratko opisane v spodnjem levem delu zemljevida. Opisi so privzeti iz različnih virov, od bestiarijev do takratne folklore. Magnus se je zavedal, da so nevednemu bralcu kratki opisi morda premalo, da bi razumel zemljevid, zato je istega leta kot zemljevid izdal dve kratki knjižici z opisi. Ker pa je bil njegov namen podoben Valvasorjevemu dobrih sto let pozneje, da počasti rodno domovino s podrobnim opisom življenja, zgodovine, živali in ljudstev, je Magnus za severno Evropo vse to podrobno opisal v kar 800 strani debeli knjigi *Historia de gentibus septentrionalibus* (Zgodovina skandinavskih ljudstev), natisnjeni leta 1555 v Rimu. Ta je v različnih jezikih med letoma 1555 in 1669 doživela kar 22 izdaj. V knjigi so objavljene tudi ilustracije z obravnavanega zemljevida (Miekkavaara 2008).

Na Magnusovem zemljevidu je tudi veliko število morskih pošasti, med katerimi najdemo kite različnih oblik. Danes bi rekli, da so ti kiti zelo podobni ribam, ki imajo na vrhu glave dve luknji za izpihovanje zraka namesto ene (slika 2). Kiti napadajo ladje, enega pa so celo zamenjali z otokom, na katerega so se mornarji zasedrali in na njem kurijo ogenj (med Ferskimi otoki in Islandijo, malo proti vzhodu). Zamenjava velike morske pošasti za

Sliki 7a in 7b: Spreminjanje prikaza mroža skozi čas: a) z zemljevida Olausu Magnusa iz leta 1539 (zgoraj; objavljeno z dovoljenjem James Ford Bell Library, Knjižnice Univerze v Minnisioti) in b) z zemljevida Abrahama Orteliusa iz leta 1590 (objavljeno z dovoljenjem Antiquariaat SANDERUS, www.sanderusmaps.com).

otok, na katerem se utrujeni mornarji spočijejo, kuhajo ali molijo, izvira iz veliko starejših besedil in ima versko konotacijo, saj naj bi morska pošast predstavljala hudiča. Poenostavljeno povedano, če se zasidraš na hudiča, te bo ta potopil (Brooke-Hitching, 2016). Prikazano je tudi razkosavanje kitov na Ferskih otokih, ki se tradicionalno še vedno izvaja. Na zemljevidu opazimo tudi dva raka, ki sta dejansko hobotnici, saj ju je Magnus prerisal iz bestiarija *Ortus sanitatus* iz leta 1491 (Miekkavaara 2008; Van Duzer 2013; Brooke-Hitching, 2016).

Kot drug primer omenimo globus Gerarda Mercatorja (1512–1594) iz leta 1541 in njegov zemljevid sveta iz leta 1569. Oba sta bila okrašena tudi z morskimi pošastmi. Mercator je za globus sveta je obliko Skandinavije (Miekkavaara 2008) in podobo nekaterih morskih pošasti povzel po zemljevidu Olausu Magnusa iz 1539 (Van Duzer

2013), iz česar lahko sklepamo, da je poznal tudi kartografska dela drugih avtorjev iz tistega časa. Slabih trideset let pozneje, leta 1569, je Mercator objavil še zemljevid sveta (Brotton 2014, 110), na katerem pa so že bolj realistično prikazani kiti in delfini, ki jih je dobesedno prerisal iz bestiarija Pierra Belona iz leta 1553 (sliki 5c in 6b). Pierre Belon je pred izdajo svojega bestiarija negodoval, da na različnih zemljevidih sveta prikazane živali zelo slabo ponazarjajo prave živali (Van Duzer 2013). Mercator je največ zanimivih kopenskih in morskih živali upodobil okrog Južne Amerike, ki je kot novoodkrita celina Afrike prevzela primat glede števil občudovanja vrednih ali čudežnih živali, prikazanih na zemljevidih.

Omenimo še Mercatorjevega sodobnika Abrahama Orteliusa (1527–1598), ki je leta 1570 izdelal prvi atlas sveta v današnji obliki, torej kot zbirko samostojnih zemljevidov združenih v eno

knjigo, kjer vsakemu zemljevidu sledi še razlagalno besedilo. Atlas se imenuje *Theatrum orbis terrarum* (Gledališče sveta). Izdan je bil v 31-tih izdajah, ki so v dopoljenih ali prevedenih različicah izhajale vse do leta 1612 (Van Duzer 2013). Leta 1590 je bil atlasu dodan zemljevid Islandije, ki je bogato okrašen z morskimi pošastmi (slika 2). Nekatere je povzel po prej omenjenem Olausu Magnusu. Sklepamo lahko, da ni tako skrbno spremljal kartografskih novosti kot njegov sodobnik Mercator. Veliko manj številčne morske pošasti najdemo tudi na njegovih drugih zemljevidih iz atlasa, izdanega leta 1603 (Ortelius 1603). Tako imata vsak od zemljevidov Afrike (Ortelius 1603, 62) in obeh Amerik (Ortelius 1603, 66) po nekaj morskih pošasti. Tudi nekateri zemljevidi, ki prikazujejo Sredozemsko morje (Ortelius 1603, 343, 515 in 543), imajo vsak po nekaj morskih pošasti. Ostale zemljevide, kjer je prikazanega vsaj nekaj morja, pa krasi vsaj po ena ladja.

Morske pošasti v Jadranskem morju

Orteliusov atlas iz leta 1570 naj bi posedoval tudi naš Valvasor (Gašperič 2016b). Zemljevide z morskimi pošastmi so imeli tudi drugi pomembni Kranjci tistega časa, nekaj tovrstnih kartografskih prikazov je na ogled tudi v Zemljepisnem muzeju Geografskega inštituta Antona Melika ZRC SAZU ter Narodni in univerzitetni knjižnici v Ljubljani.

Omenimo še zemljevid Beneškega zaliva oziroma Jadranskega morja iz naslovne strani tega članka, ki ga hrani Zemljepisni muzej geografskega

inštituta. Leta 1616 ga je izdelal Georg Keller. Hribi na zemljevidu so predstavljeni v obliki krtin, ki so zelo podobne predstavitvi vzpetin na zemljevidih Istre in Italije v Orteliusovem atlasu (Ortelius 1603, 158 in 146). Prav tako sta kit in morska kača zelo podobna kitom z zemljevidov Orteliusa (1590; 1603) in Magnusa (1539) (slika 5b). Ker naj bi bil zemljevid Magnusa po letu 1570 umaknjen (Miekkavaara 2008; Van Duzer 2013), Orteliusov atlas pa je zaradi velikega števila izdaj dosegel širše občinstvo, lahko domnevamo, da sta pošasti v Jadranskem morju najverjetneje povzeti po Orteliusu.

Sklep

Najprej skušajmo pojasniti, zakaj so morske pošasti izginile z zemljevidov sveta. Z napredkom znanosti in izdajo novih bestiarijev, ki so prikazovali morske živali na bolj realističen način, so se morske pošasti najprej spremenile v živali, na primer v kite, delfine, mrože, ribe in druge (slike 5a, 5b, 5c, 6a, 6b, 7a in 7b). Ko so ljudje te živali bolje spoznali, ni bilo na njih nič več pošastnega in so jih uvrstili med navadne živali. Ker niso več predstavljalje čudežev, je nekeje do konca 17. stoletja izginila tudi potreba po njihovem upodabljanju na zemljevidih

(Van Duzer 2013). Še kar nekaj časa pa so zemljevide krasili ladje in predstavniki različnih ljudstev, ki so živeli v določenih delih sveta. Končno so tudi te vsebine izginile z zemljevidov, saj so ti v 19. stoletju postajali čedalje bolj tehnični prikazi Zemljinega površja.

Prosti dostop do baz skeniranih starih knjig in atlasov (Meydenbach 1485; Ortelius 1603; Belon 1553) na medmrežju je omogočil, da te stare knjige niso na razpolago le zbirateljem in knjižnicam, ampak jih lahko preučujemo kar od doma, v udobni naše dnevne ali delovne sobe.

Viri in literatura

1. Beguš, I. 2009: Zgodovina portulanskih kart s poudarkom na majorških portulanskih kartah in atlasih iz 16. in začetka 17. stoletja. Diplomsko delo, Fakulteta za humanistične študije Univerze na Primorskem. Koper.
2. Beguš, I. 2012: Portulanske karte Sredozemlja – primer srednjeveške inovacije v pomorstvu. Arhivi 35/1.
3. Belon, P. 1553: De aquatilibus libri duo. Apud Carolum Stephanum, Pariz. Medmrežje: <https://archive.org/details/petribelloniicen00belo> (10. 3. 2017).
4. Brooke-Hitching, E. 2016: The Phantom Atlas: the greatest myths, lies and blunders on maps. Simon & Schuster. London.
5. Brotton, J. 2014: Great Maps: the world's masterpieces explored and explained, Dorling Kindersley Limited. London.
6. Fridl, J. 2016: Sporočilna moč zemljevidov. Geografski obzornik 63-3/4.
7. Gašperič, P. 2007: Kartografske upodobitve Slovenije skozi čas. Acta geographica Slovenica 47-2.
8. Gašperič, P. 2016a: Razvoj metod prikaza kartografskih elementov na starih zemljevidih ozemlja Slovenije. Doktorska disertacija, Fakulteta za humanistične študije Univerze na Primorskem. Koper.
9. Gašperič, P. 2016b: Geografsko gradivo v plemiških in samostanskih knjižnih zbirkah na Slovenskem. Geografski obzornik 63-3/4.
10. Keller, G. 1616: Abriss der Landschafft Friol oder Fori Jull, Histriae, etc, Sampt den Angrenzenden Landern. Frankfurt ob Majni.
11. Kocjan-Barle, M., Bajt, D. (ur.) 2003: Slovenski veliki leksikon. Mladinska knjiga. Ljubljana.
12. Magnus, O. 1539: Carta marina et descriptio septemtrionalium terrarum ac mirabilium rerum in eis contentarum diligentissime elaborata anno dni 1539. Benetke. University of Minnesota Libraries. Minneapolis, Saint Paul. Medmrežje: <http://umedia.lib.umn.edu/node/89541?mode=basic> (20. 3. 2017).
13. Meydenbach, J. 1485: Ortus sanitatis. Mainz. Cambridge University Library. Cambridge. Medmrežje: <https://cudl.lib.cam.ac.uk/view/PR-INC-00003-A-00001-00008-00037/13> (20. 3. 2017).
14. Medmrežje 1: <http://www.swaen.com/colouring-of-antique-maps.php> (20. 3. 2017).
15. Medmrežje 2: Carta marina: https://en.wikipedia.org/wiki/Carta_marina#/media/File:Carta_Marina.jpeg (10. 3. 2017).
16. Münster, S. 1532: Novus orbis regionum ac insularum veteribus. Basel. Barry Lawrence Ruderman Antique Maps. La Jolla. Medmrežje: <https://www.raremaps.com/gallery/enlarge/30390> (20. 3. 2017).
17. Miekkavaara, L. 2008: Unknown Europe: The mapping of the Northern countries by Olaus Magnus in 1539. Belgeo 3-4.
18. Ortelius, A. 1590: Theatrum orbis terrarum, Zemljevid Islandije. Antiquariaat SANDERUS. Antwerpen. Medmrežje: <https://www.sanderusmaps.com/en/our-catalogue/detail/168329/%20old-antique-map-of-iceland-by-a-ortelius/> (20. 3. 2017).
19. Ortelius, A. 1603: Theatrum orbis terrarum. Antwerpen. Medmrežje: https://archive.org/details/gri_33125008677599 (30. 3. 2017).
20. Repe, B. 2016: Zemljevidi naši vsakdanji. Geografski obzornik 63-3/4.
21. Van Duzer, C. 2013: Sea Monsters on Medieval and Renaissance Maps. The British Library. London.
22. Von Schweiger-Lerchenfeld, A. 1889: Die Erde in Karten und Bildern: Handatlas in 63 Karten nebst 125 Bogen Text mit 1000 Illustrationen. A. Hartleben's Verlag. Dunaj, Pešta, Leipzig.

Delavnica FACES (Freely Accessible Central European Soil) 2017 – Kaunas, Litva

Freely Accessible Central European Soil (FACES) je mednarodni projekt, ki ga financira evropski sklad in se je začel izvajati leta 2015, končal pa se bo predvidoma leta 2018. Njegov odgovorni nosilec je poljska Univerza Nikolaja Kopernika v Toruńu, vodja pa Przemyslaw Charzynski je Eden od projektnih partnerjev je tudi Oddelek za geografijo Filozofske fakultete v Ljubljani, ki ga zastopa Blaž Repe. Cilji projekta so pripraviti priročnik opisa prsti za izobraževalne potrebe, vzpostaviti enotno zbirko o prsteh srednje Evrope (temelječo na klasifikaciji WRB – World reference base for soil resources), izdelati prikaze in 3D panoramske slike profilov prsti ter okoliške pokrajine, ki bodo dostopni na spletu, in izdaja serije atlasov prsti. Cilj je tudi preučitev uporabnosti in vrednotenje tretje

izdaje WRB klasifikacije prsti na območju partnerskih držav in vrednotenje izdelanega poskusnega modela poučevanja na podlagi študentskih delavnic, katerih del smo bili tudi študentje Oddelka za geografijo Filozofske fakultete v Ljubljani.

Lanska FACES delavnica je potekala med 25. junijem in 1. julijem 2017. Njen namen je bil spoznavanje litvanskih prsti in s tem tudi značilnih srednjeevropskih prsti. Udeleženci so bili nameščeni v Kaunasu, ki je drugo največje mesto v Litvi in je zaradi svoje središčne lege zelo primerno za raziskovanje različnih regij te pribaltske države. Delavnice se je udeležilo 35 študentov in 8 profesorjev iz šestih vzhodnih srednjeevropskih držav (Litva, Latvija, Estonija, Madžarska, Poljska in Slovenija).

Slika 1: Določanje tipa prsti in s tem povezana živahna razprava (foto: Marcin Świtoniak).

Slika 2 (skrajno levo): Brunic Arenosol. Slika 3 (levo): Amphihemic Histosol. Slika 4 (desno): Endostagnic Retisol. Slika 5 (skrajno desno): Chromic Luvisol (foto: Marcin Świtoniak).

Prvi dan je bil namenjen prihodu in prvim stikom med udeleženci. Drugi dan smo začeli s delavnico, namenjeno spoznavanju in mreženju, v preostanku dneva pa so bili za vsako sodelujočo državo predstavljeni nacionalna klasifikacija prsti, značilne prsti in razvoj pedologije. Poleg tega smo udeleženci osvežili svoje znanje o WRB klasifikaciji, ki nam je v naslednjih dneh služila kot temeljno orodje za analizo izkopanih profilov.

Tretji dan delavnice je bil prvi terenski dan. Odpravili smo se v Dubravo v neposredni bližini Kaunasa. Tam smo se razdelili v več mednarodnih skupin, v katerih smo opravljali vse nadaljnje terensko delo. Naša prva naloga je bila izbira ustrezne lokacije za izkop profila (približne lokacije so določili že organizatorji projektne srečanja FACES-a), dokončna izbira pa je bila prepuščena profesorjem, ki so vodili mednarodne skupine. Ko je bilo mesto bodočega profila zakoličeno, je bilo treba poprijeti za lopate, česar se niso branili niti pedoloških

raziskavajeni profesorji. Prst iz izkopanega profila je bilo treba seveda opisati, terensko proučiti, identificirati, ustrezno poimenovati in fotografirati.

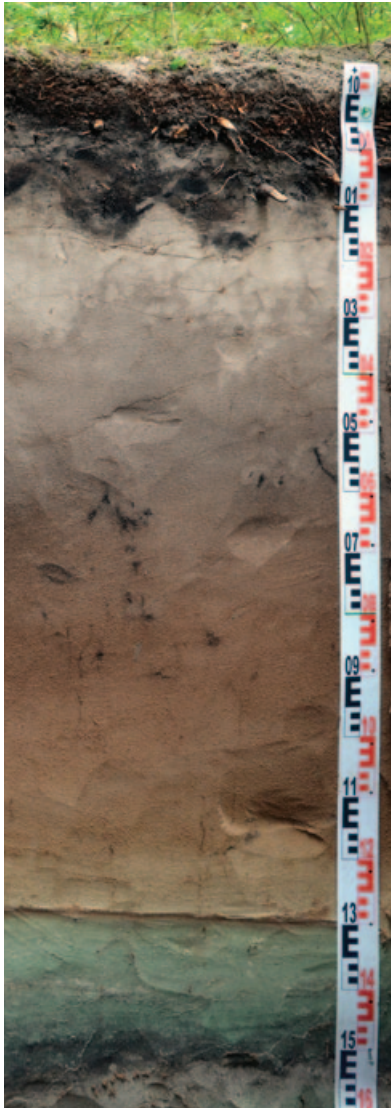
Na teren smo prinesli mnogo opreme, kar nam je omogočilo preučitev vseh glavnih lastnosti prsti (barva, tekstura, vlažnost, vrednost pH, relief, raba tal ...) oziroma glavnih lastnosti vsakega njihovega horizonta (globina, debelina, meja ...). Ko je vsaka skupina analizirala in določila lasten profil, je morala o tem poročati vsem drugim skupinam. To je bila priložnost za razpravo o identificiranih horizontih in ustreznem poimenovanju profila.

Vsak terenski dan smo spoznali več profilov, ki so bili med seboj oddaljeni le nekaj deset metrov. Mnogi udeleženci smo bili presenečeni, kako zelo so se razlikovali profili, ki so si bili razmeroma blizu, kar nam je dalo pomemben vpogled v vlogo mnogih pedogenetskih dejavnikov. Po končanih ogledih vsakega profila in po razpravi je sledilo še njihovo 3D fotografiranje.

Preden smo območja zapustili, smo profile zakopali in jih prekrili z rastlinjem, s čimer smo zagotovili, da so območja izvajanja pedoloških raziskav v kar najkrajšem možnem času dobila nekdanjo podobo.

Po pričakovanjih organizatorjev delavnice smo v gozdovih Dubrave našli številne zelo lepo oblikovane prsti skupine Podzol, poleg tega pa še prsti iz skupine Arenosol in Histosol. Četrty dan smo se z avtobusom podali nekoliko dlje, do okrožja Ukmerge, kjer smo pod budnim očesom lastnika zemljišč izkopali profile v plodno kmetijsko zemljišče. Ti so se glede na mikrorelief (kopali smo na vrhu vzpetine, na pobočju ter na ravnici) precej razlikovali. Naleteli smo na prsti skupine Retisol, Luvisol in Histosol.

Peti dan, ki je bil tudi zadnji terenski dan, smo preživeli na Kuronski peščeni sipini (Kuršių nerija) ob Baltskem morju. Po pričakovanjih so bili vsi tamkajšnji profili močno peščeni. V gozdni pokrajini smo si ogledali prsti

Slika 6: Podzol na Gleysol-u. Na levi sliki vidimo enega »najlejših profilov«, kar smo jih izkopal. Pod temnim organskim slojem je opazen svetel belkast horizon. Gre za albični horizon (Albic), iz katerega je voda izprala glino in železove okside, zato je svetlo obarvan. Sledi mu zaporedje spodičnih horizontov (Spodic), ki so proti dnu čedalje bolj izrazito obarvani, saj se tam kopičijo iz zgornjega dela izprane mineralne snovi. Rdečo barvo jim daje predvsem prisotnost železa. Pod njimi se pojavljajo svetleje obarvani horizonti aluvialnih nanosov, pod temi pa je zanimiv zeleno-modro sloj, sestavljen iz nanosov glaukonita (oglejenih morskih sedimentov). Pod horizontom intenzivne turkizne barve vidimo siv in svetel horizon, kar nakazuje zastajanje vode v spodnjem predelu prsti in s tem redukcijo železa. Zaradi tega lahko horizontom od vključno turkizne barve navzdol pripišemo nov tip prsti, Gleysol. Poleg prepoznavanja horizontov je pomembno tudi določanje kvalifikatorjev, ki dodatno opredeljujejo lastnosti profila. Ker ima celoten profil peščeno teksturo delcev, mu lahko pripišemo oznako areničen (Arenic), ker pa imajo spodnji horizonti izrazito kisloto vrednost pH , jim lahko pripišemo kvalifikator distričen (Dystric). Poseben kvalifikator pripišemo tudi organskemu sloju, ki ni niti izpran niti zasičen z vodo, torej foličen (Folic). Polno ime izkopanega profila se tako glasi: **Folic Albic Podzol (Arenic) na Dystric Gleysol (Arenic)**. (foto: Marcin Świtoniak).

skupine Arenosol in tri iz skupine Podzol, vse zelo peščene.

Šesti dan se je začel z delavnico, kjer smo v že ustaljenih mednarodnih skupinah za vse analizirane profile izdelali preglednice s ključnimi pedološkimi informacijami. Pozneje je vsaka skupina analizo in klasifikacijo svojih profilov predstavila, kar je skupaj s 3D sferičnimi posnetki izzvalo živahne razprave.

Sedmi dan smo se polni zanimivih izkušenj in novega pedološkega znanja odpravili proti domu. Delavnica je udeležencem ponudila odlično priložnost ne le za spoznavanje prsti Litve, temveč tudi pedoloških strokovnjakov, pedološke metodologije in značilnih prsti srednjeevropskih držav.

Matic Vehovec, Monja Šebela, Klara Čevka, Kristina Glojtek

Slika 7: Skupinska slika udeležencev delavnice s Kaunasom v ozadju (foto : Marcin Świtoniak).

Prešernove nagrade študentkam in študentom za študijsko leto 2017

Filozofska fakulteta že vrsto let podeljuje Prešernove nagrade za najboljša študentska dela, s čimer želi spodbujati znanstvenoraziskovalno dejavnost študentov na dodiplomskem in magistrskem študiju. Študentje Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani v soglasju z mentorjem vsako leto predložijo v dekanat Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani znanstvenoraziskovalna dela, s katerimi se želijo potegovati za omenjeno nagrado. Pri ocenjevanju del za fakultetno nagrado se upoštevajo zlasti naslednja merila: kakovost, pomembnost dela, stopnjo kandidatove samostojnosti in inovativnosti; metodološko zahtevnost, teoretično utemeljenost in/ali praktično uporabnost ter disciplinarno poglobljenost in/ali interdisciplinarnost; poznavanje domače in dostopne tuje literature ter doslednost pri njenem navajanju; jezikovno in slogovno neoporečnost besedila; primernost dela za objavo v znanstvenem in/ali strokovnem tisku; humanistično in družboslovno relevantnost ter etično občutljivost. Po vseh omenjenih kriterijih sta na Oddelku za geografijo FF UL v preteklem študijskem letu izstopali dve deli, ki sta jih prispevala Ana Seifert z mentorjem dr. Blažem Repetom in Grega Žorž z mentorjem dr. Jernejem Zupančičem.

Nagrajenki in nagrajencu ter njuni mentorjema iskreno čestitamo ter jima želimo mnogo uspehov na geografski poti.

Jernej Zupančič, Blaž Repe

Ana Seifert: Determination of seasonal and latitudinal variations in BVOC emissions in the case of the selected tree species (Ugotavljanje variabilnosti emisij biogenih lahko hlapnih organskih spojin za izbrane drevesne vrste, kot posledica sezonskih sprememb in sprememb geografske širine)

Magistrsko delo predstavlja značilnosti in razumevanje mehanizmov, ki stoje za emisijami biogenih hlapljivih organskih spojin. Namen dela je bila določitev sezonskih sprememb v emisijah različnih dreves v Ljubljani ter sprememb zaradi geografske širine med tremi fenološkimi parki v Evropi. Izbor metode, izbor lokacij ter prav tako vrste rastlinskih osebkov omogoča primerjavo z raziskavami na evropski in svetovni ravni. Naloga je zasnovana izrazito interdisciplinarno, saj zahtevala poglobljeno znanje biologije, botanike, fiziologije rastlin, geografije, klimatologije, pedologije ter statistične in geoinformacijske usposobljenosti. Magistrska naloga je napisana v angleškem jeziku, z daljšim povzetkom slovenskem jeziku. Oba dela sta napisana skrbno, z uporabo znanstvenega jezika, tako angleškega kot slovenskega. Rezultati njenega dela so na visokem znanstvenem nivoju in imajo izrazito uporabno vrednost. Tudi samo delo je nadpovprečno kvalitetno in je trenutno v fazi priprave za objavo v tuji znanstveni periodični publikaciji. Delo je nastalo v somentorstvu z dr. Thomasom Holstom in ob veliki pomoči Ylve van Meeningen iz Univerze v Lundu.

Grega Žorž: Varovanje rapalske meje in vojaška navzočnost na območju XI. Armadnega zbora

Delo o fortifikaciji in institucionalizaciji »rapalske« meje je interdisciplinarno zasnovano

študija o kratkotrajni politični liniji in njenih družbenih ter prostorskih učinkih. Kot prvi je avtor temeljito proučil vrsto (predvsem) italijanskih vojaških arhivskih virov in vojaške zemljevide obeh držav, obenem pa opravil zelo obsežne terenske ogledne in dokumentiral današnje stanje ter rekonstruiral potek nekdanjih prostorskih posegov še s pomočjo GIS-oročij, predvsem posnetkov LIDAR. Uspel je ovreči mnoge dosedanje domneve in prepričanja in kot prvi zelo sistematično, celovito in argumentirano dokazal sorazmerno prehodnost te politične linije ob sicer zelo obsežni obrambni infrastrukturi. Ta je bila v domeni 11. armadnega zbora italijanske armade. Infrastruktura je bila postavljena zelo premišljeno in skrbno ter dobro organizirana in logistično podprta; kot taka predstavlja obsežno tehnično dediščino, z danes znatnim turističnim potencialom. Delo nosi vse odlike inovativnega pristopa, širine razumevanja časa, tehnike in političnih okoliščin, v katerih je ta kompleks nastajal in obstajal. Avtorjeva aplikativna naravnost se izkaže ob koncu (turistični potencial opisanega kompleksa), potem ko bralca že prepričajo jedrat slog, precizna terminologija in tekoče izražanje ob dosledni rabi znanstvenega aparata.

Diplomanti geografije v letu 2017

Oddelek za geografijo Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani

V letu 2017 je na Oddelku za geografijo Filozofske fakultete v Ljubljani zaključilo študij 78 študentov. Prvo stopnjo bolonjskega študijskega programa je zaključilo 45 študentov, drugo stopnjo bolonjskega študijskega programa pa 33 študentov.

Med prejemniki Prešernove nagrade Filozofske fakultete v Ljubljani za študijsko leto 2016/2017 sta bila tudi dva študenta Oddelka za geografijo. Ana Seifert je prejela nagrado za magistrsko delo *Determination of seasonal and latitudinal variations in BVOC emissions in the case of the selected tree species = Ugotavljanje variabilnosti emisij biogenih laskohlpanih organskih spojin za izbrane drevesne vrste, kot posledica sezonskih sprememb in sprememb geografske širine* (mentor dr. Blaž Repe, somentor dr. Thomas Holst) in Grega Žorž za magistrsko delo *Varovanje rapalske meje in vojaška navzočnost na območju XI. Armadnega zbora* (mentor: dr. Jernej Zupančič). Priznanja Oddelka za geografijo za študente za najboljša zaključna dela so prejeli: Jana Breznik, Alenka Jelen, Miha Klemenčič, Blaž Kralj, Luka Šavron in Aleksandra Trenchovska.

1. Diplomanti po bolonjskem programu (Prvostopenjski univerzitetni študijski program Geografija)

ARH Ines: Spremembe rabe tal v Krajevni skupnosti Krško polje. Mentorica: Irma Potočnik Slavič. COBISS.SI-ID 65119586

BREZNIK Jana: Kemijske lastnosti talne vode v vodonosniku ob Mislinji. Mentorica: Katja Vintar Mally. COBISS.SI-ID 65024098

ČEVKA Klara: Vpliv geomorfoloških značilnosti na poteh invazije v Normandiji. Mentorja: Uroš Stepišnik, Kornelija Ajlec. COBISS.SI-ID 64912226

DOBRAVEC Danjela: Vpliv prenehanja obratovanja kaninskega smučišča na zimski turizem v Bovcu v obdobju 2013-2016. Mentor: Dejan Cigale. COBISS.SI-ID 65420642

FABJAN Vanja: Prejeta Sončeva energija in trajanje Sončevega obsevanja na vrstovih izbranih gostinskih lokalov v središču Ljubljane. Mentor: Darko Ogrin, somentor: Marko Krevs. COBISS.SI-ID 65182306

GABRIČ Adam: Spremembe padavinskega režima v Sloveniji v obdobju 1981-2010 v primerjavi z obdobjem 1961-1990. Mentor: Darko Ogrin. COBISS.SI-ID 64867682

GOTAL Sara: Kubanska diaspora v ZDA. Mentorica: Tatjana Resnik Planinc. COBISS.SI-ID 65184610

GORJAN Nina: Socialnogeografske značilnosti Vrtojbe. Mentor: Jernej Zupančič. COBISS.SI-ID 65243490

HAJNA Tadej: Ocenjevanje gozdne škode kot posledice žledoloma leta 2014 z uporabo satelitskih posnetkov. Mentor: Blaž Repe. COBISS.SI-ID 65015906

HLASTEC Živa: Razvojni vidiki zaprtja podjetij Lafarge Cement d. o. o. in Termoelektrarna Trbovlje d. o. o. Mentor: Simon Kušar. COBISS.SI-ID 65118306

HRAST Regina: Turistični pomen in razvojne možnosti letališča Bovec. Mentor: Dejan Cigale. COBISS.SI-ID 64107618

INTIHAR Matic: Prostorski razvoj naselij Črna vas in Lipe. Mentor: Dejan Rebernik. COBISS.SI-ID 65122914

JERMAN Blaž: Možnosti uporabe mobilnih telefonov pri satelitskem zajemu položaja. Mentor: Blaž Repe. COBISS.SI-ID 65164130

JERMAN Jerca: Socialnogeografska analiza romskega naselja Lokve. Mentor: Jernej Zupančič. COBISS.SI-ID 65050210

JEŠELNIK Jošt: Geografija Kočevja. Mentor: Dejan Rebernik. COBISS.SI-ID 64996962

KLUN Matic: Razširjenost invazivnega rastlinstva v izbranih stanovanjskih soseskah in trgovskih centrih Ljubljane. Mentor: Blaž Repe. COBISS.SI-ID 64503138

KRALJ Blaž: Geoinformacijska podpora vrednotenju in načrtovanju razmestitve avtomatskih zunanjih defibrilatorjev v Mesni občini Kranj. Mentor: Marko Krevs. COBISS.SI-ID 65053026

KRAŠOVEC Nina: Prakse zmanjševanja količine odloženih odpadkov v Komunalnem podjetju Vrhnika. Mentorica: Katja Vintar Mally. COBISS.SI-ID 64994658

KREVS Kaja: Razvojna razlike v Sloveniji po letu 2008. Mentor: Simon Kušar. COBISS.SI-ID 64984930

KRIŽAJ Urban: Vpliv smučarskih skokov na turizem in prebivalstvo v občini Kranjska Gora. Mentor: Dejan Cigale. COBISS.SI-ID 65059682

KURNIK Petra: Rastiščni pogoji bele gomoljike v Slovenski Istri na primeru doline reke Dragonje. Mentor: Blaž Repe. COBISS.SI-ID 65087842

LAPANJA Stanka: Padavinski ekstremi na območju Idrijskega hribovja. Mentor: Darko Ogrin. COBISS.SI-ID 64504162

MAGDIČ Janez: Gospodarski in prostorski razvoj Ljutomera. Mentor: Dejan Rebernik. COBISS.SI-ID 63530082

MARN Jakob: Turizem in rekreacija na Savi na območju občine Sevnica. Mentor: Dejan Cigale. COBISS.SI-ID 65229410

MEJAK Eva: Učinek dnevnih migracij na razvoj podeželja (primer Košanske doline). Mentorica: Irma Potočnik Slavič. COBISS.SI-ID 65180514

MESTNIK Ana: Rastlinstvo v povesti Ivana Tavčarja Cvetje v jeseni. Mentorja: Blaž Repe, Urška Perenič. COBISS.SI-ID 65101154

MOŽINA Sara: Turizem na kmetiji v Brkinih. Mentor: Dejan Cigale. COBISS.SI-ID 65100130

MRAK Judita Evidika: Vpliv geografskih značilnosti na turizem na Havajih. Mentorica: Tatjana Resnik Planinc. COBISS.SI-ID 65099362

MRAK Katjuša: Razvoj festivalskega turizma v občini Tolmin. Mentor: Dejan Cigale. COBISS.SI-ID 65061218

NAHTIGAL Miha: (Ne)ustreznost levo-desne politične delitve v Evropskem parlamentu. Mentor: Dejan Rebernik, somentor: Boštjan Rogelj. COBISS.SI-ID 65079650

NOVINEC Natalija: Razvoj kartografije v Sloveniji. Mentor: Blaž Repe. COBISS.SI-ID 65258850

OBLAK Urška: Kolesarstvo kot element turistične ponudbe v občinah Dobrova. Mentor: Dejan Cigale. COBISS.SI-ID 65005154

OSOLIN Špela: Najemanje in oddajanje kmetijskih zemljišč v občini Kamnik. Mentorica: Irma Potočnik Slavič. COBISS.SI-ID 65212770

PENKO Doroteja: Organska snov v prsteh trajnih nasadov različnih pridelovalnih sistemov. Mentor: Blaž Repe. COBISS.SI-ID 65125730

RAZEM Sara: Oljka v Slovenski Istri kot pokazatelj odziva globalnega segrevanja na lokalni ravni. Mentor: Darko Ogrin. COBISS.SI-ID 65210722

SLAVIČ Andreja: Kurdi v Iranu. Mentor: Jernej Zupančič. COBISS.SI-ID 65229154

SMREKAR Žiga: Možnosti razvoja turizma v občini Šmartno pri Litiji. Mentor: Dejan Cigale. COBISS.SI-ID 65012834

ŠAVRON Luka: Prostorske razvojne možnosti ob reki Vipavi v občini Miren-Kostanjevica. Mentor: Simon Kušar. COBISS.SI-ID 65004130

ŠEBENIK Andrej: Geomorfološka analiza Rakovško-Unškega polja. Mentor: Uroš Stepišnik. COBISS.SI-ID 65232226

ŠTRAVS Katja: Kreativne industrije v občini Zreče. Mentor: Simon Kušar. COBISS.SI-ID 65019234

TOMAŽIČ Marko: Permakulturni potencial v Občini Škofljica. Mentor: Dejan Cigale. COBISS.SI-ID 65086818

TRŽAN Urša: Prostorski učinki religije na oblikovanje kulturne pokrajine na primeru stiškega in pleterskega samostana. Mentor: Jernej Zupančič. COBISS.SI-ID 64960866

UDOVIČ Hana: Vključevanje prebivalcev v reaktivacijo degradiranega območja rudnika Trbovlje-Hrastnik. Mentor: Simon Kušar. COBISS.SI-ID 65006690

URŠIČ Aleksandra: Geomorfní procesi v dnu doline ob Gostinci. Mentor: Karel Natek. COBISS.SI-ID 64864354

VEREŠ Kaja: Turizem v občini Gornja Radgona. Mentor: Dejan Cigale. COBISS.SI-ID 65098594

2. Magistri po bolonjskem programu (Drugostopenjski univerzitetni študijski program Geografija)

BRADAČ Matic: Vrednotenje rezultatov simulacij spreminjanja obsega gozdnih površin v osrednjeslovenski statistični regiji do leta 2016. Mentor: Marko Krevs. COBISS.SI-ID 65603938

BRVAR Miha: Geografski vidiki zadolževanja slovenskih občin. Mentor: Simon Kušar. COBISS.SI-ID 65219682

COF Klemen: Rekonstrukcija Soškega ledenika s pomočjo geografskih informacijskih sistemov. Mentor: Uroš Stepišnik. COBISS.SI-ID 65145954

ČERV Alen: Vpliv lastniške strukture na razvoj romskih naselij : analiza primerov v Sloveniji in na Slovaškem. Mentor: Jernej Zupančič. COBISS.SI-ID 65237090

DAČIČ Uršula: Geografsko-zgodovinska učna pot po Kranju za osnovno šolo. Mentorici: Tatjana Resnik Planinc in Danijela Trškan. COBISS.SI-ID 64119650

DROBNIČ Miha: Poučevanje krása na primeru Županove jame. Mentorica: Tatjana Resnik Planinc, somentor: Uroš Stepišnik. COBISS.SI-ID 65219426

JELEN Alenka: Sledovi ojezeritve na območju Vranskega. Mentor: Uroš Stepišnik. COBISS.SI-ID 63583330

JENKO Irena: Razvojne možnosti občine Cerklje na Gorenjskem na področju podjetništva in obrti. Mentor: Simon Kušar. COBISS.SI-ID 63583842

KLEMENČIČ Katja: Vpliv tematske poti na lokalni razvoj v KS Dob pri Šentvidu. Mentor: Dejan Rebernik. COBISS.SI-ID 65246818

KOBLAR Simon: Predlog alternativnega omrežja javnega potniškega prometa v Ljubljanski urbani regiji. Mentor: Blaž Repe, somentor: Aljaž Plevnik. COBISS.SI-ID 65218146

KODELA Tjaša: Factors affecting peat decomposition, stable isotopes and distribution of major and trace elements in two cases of ombrotrophic peat bogs in Šijec (Slovenia) and Harz (Germany) = Dejavniki vpliva na dekompozicijo, stabilne izotope in distribucijo glavnih elementov in sledih na primeru šotnih barij Šijec (Slovenija) in Harz (Nemčija). Mentor: Darko Ogrin, somentor: Klaus-Holger Knorr. COBISS.SI-ID 65247842

LIPUŠ Kaja: Razvojne možnosti ekološkega čebelarstva v Zgornji Savinjski dolini. Mentorica: Katja Vintar Mally. COBISS.SI-ID 65272162

LUBEJ Ana: Vpliv izgradnje 3. razvojne osi na regionalni razvoj Šaleške doline. Mentor: Simon Kušar. COBISS.SI-ID 63937378

MARTINČIČ Lara: 3D modeliranje in prikazi z uporabo LiDARsko zajetih podatkov. Mentor: Blaž Repe. COBISS.SI-ID 65249890

OCEPEK Tadeja: Turistični vidiki alpskega smučanja kot oblike rekreacije prebivalstva Slovenije. Mentor: Dejan Cigale. COBISS.SI-ID 64348258

PIRNAT Maja: Študija ranljivosti okolja za občino Šoštanj. Mentor: Matej Ogrin. COBISS.SI-ID 65272674

PLAZAR Anja: Primerjava izbranih množičnih selitev v Evropi v obdobju 1880-2015. Mentor: Marko Krevs, somentorica: Kornelija Ajlec. COBISS.SI-ID 64349538

PREŠEREN Nina: Geografska in sociološka analiza obmejnege območja v Beli krajini. Mentorja: Jernej Zupančič, Damjan Mandelc. COBISS.SI-ID 65214562

RUPČIČ Teja: Romska naselje Lokve pri Črnomlju. Mentor: Jernej Zupančič. COBISS.SI-ID 65236834

SIRK Martina: Uporaba zemljevidov pri pouku geografije in zgodovine v osnovni šoli. Mentorici: Tatjana Resnik Planinc in Danijela Trškan. COBISS.SI-ID 65005410

SIRŠE Tilen: Turizem v občini Trbovlje - s poudarkom na pohodništvu ter rudarskem turizmu. Mentor: Dejan Cigale. COBISS.SI-ID 65151842

ŠILC Klavdija: Občinski prostorski načrt in poplavna območja v občini Ribnica. Mentor: Karel Natek. COBISS.SI-ID 63936866

TEHOVNIK Eva: Študija ranljivosti občine Medvode. Mentor: Matej Ogrin. COBISS.SI-ID 65621602

TRČEK Timotej: Geografsko-zgodovinska učna pot v Žireh. Mentorici: Danijela Trškan in Tatjana Resnik Planinc. COBISS.SI-ID 65103458

UDRIH Petra: Določanje ogroženosti zaradi snežnih plazov v Kamniško-Savinjskih Alpah s pomočjo geografskih informacijskih sistemov. Mentor: Blaž Repe. COBISS.SI-ID 65151074

URŠIČ Tina: Vključevanje koncepta trajnostnega razvoja v izobraževanje : primer Gimnazije Jurija Vege Idrija. Mentorja: Tatjana Resnik Planinc, Damijan Štefanc. COBISS.SI-ID 65245794

VARGA Miha: Trendi temperature slovenskih voda kot posledica sodobnega spreminjanja podnebja. Mentor: Darko Ogrin. COBISS.SI-ID 63938658

VIDAN Dina: Vpliv podnebnih sprememb na naravne nesreče v Sloveniji na primeru Pomurske statistične regije. Mentor: Karel Natek, somentor: Darko Ogrin. COBISS.SI-ID 65622370

VRTIN Anita: Zgodovinski turizem v Beli krajini. Mentorja: Dejan Cigale, Bojan Balkovec. COBISS.SI-ID 62739042

VOZELJ Tanja: Razvoj turizma v občini Zagorje ob Savi. Mentorja: Bojan Balkovec, Dejan Cigale. COBISS.SI-ID 65032034

VUKAJLOVIČ Nataša: Organiziranost srbske skupnosti v Sloveniji. Mentor: Jernej Zupančič. COBISS.SI-ID 65140834

ŽABOTA Barbara: Vpliv prostorske ločljivosti digitalnega modela višin na napoved odlaganja skalnih podorov. Mentor: Blaž Repe, somentor: Milan Kopal. COBISS.SI-ID 65148770

ŽORŽ Grega: Varovanje rapalske meje in vojaška navzočnost na območju XI. Armadnega zbora. Mentor: Jernej Zupančič. COBISS.SI-ID 63582818

Lucija Miklič Cvek

Diplomanti na Oddelku za geografijo Filozofske fakultete Univerze v Mariboru v letu 2017

BALEK Devid: Spreminjanje rabe tal na območjih z veliko poplavno nevarnostjo v Sloveniji v obdobju 2000-2016. Mentor: Igor Žiberna. COBISS.SI-ID 21207048.

ČELAN Anja: Izobraževanje otrok z motnjo sluha in izdelava didaktičnih pripomočkov pri pouku geografije. Mentorici: Karmen Kolnik in Majda Schmidt Krajnc. COBISS.SI-ID 2347930423479304

KOLTAI Tomaž: Spreminjanje rabe tal v Pomurski statistični regiji med letoma 2000 in 2017. Mentor: Igor Žiberna. COBISS.SI-ID 23393288

MATIČKO Petra: Muslimani v Evropi. Mentor: Drozg Vladimir. COBISS.SI-ID 23224840

MUNDA Natalija: Možnost turističnega razvoja v občini Benedikt. Mentor: Uroš Horvat. COBISS.SI-ID 23228424

PERKUŠ Valentina: Razvoj turizma na podeželju na primeru občine Selnica ob Dravi. Mentor: Uroš Horvat. COBISS.SI-ID 23151368

ŠTANDEKER Alen: Vloga in pomen medpredmetnega povezovanja geografije in sociologije s stališča gimnazijskih učiteljev geografije in/ali sociologije v Sloveniji. Mentorici: Karmen Kolnik in Marina Tavčar Krajnc. COBISS.SI-ID 23510024

Igor Žiberna

Diplomanti na Oddelku za geografijo Fakultete za humanistične študije Univerze na Primorskem v letu 2017

V letu 2017 je na Oddelku za geografijo Fakultete za humanistične študije Univerze na Primorskem v Kopru 5 študentov zaključilo univerzitetni študijski program 1. stopnje, 5 študentov magistrski študijski program 2. stopnje ter 2 študenta doktorski študijski program 3. stopnje Geografija.

Med prejemniki univerzitetne nagrade »Srečko Kosovel« za študente za

študijsko leto 2015/16 Univerze na Primorskem je bila študentka Oddelka za geografijo Fakultete za humanistične študije Vanja Korenč. Nagrado je prejela za zaključno delo z naslovom Gledališče kot medij za učenje geografije: primer otroške predstave »Loli, Boli in svet, poln čudes« (mentor Stanko Pelc).

1. Diplomanti univerzitetnega študijskega program Geografija 1. stopnje

AUBER Sara: Demografske spremembe in bivalna kultura na istrskem podeželju. Mentorja: Miha Koderman, Katja Hrobat Virloget. COBISS.SI-ID 1539800772

FATUR Sabina: Geografska učna pot »V povirju Pivke«. Mentor: Gregor Kovačič. COBISS.SI-ID 1539752644

GALONJA Marko: Spremembe demografskih značilnosti prebivalstva v obalno-kraški statistični regiji v obdobju od let 1991 do leta 2011. Mentor: Miha Koderman. COBISS.SI-ID 1539660740

HLEDE Miha: Analiza vpliva geopolitičnih dejavnikov na pristranskost pri glasovanju na pesmi Evrovizije. Mentor: Miha Koderman. COBISS.SI-ID 1539313604

VIMER Jerica: Druženogeografski in etnološki vidiki industrijske dediščine občine Ruše. Mentorja: Miha Koderman, Katja Hrobat Virloget. COBISS.SI-ID 1539537092

2. Magistri magistrskega študijskega program Geografija 2. stopnje

BONBEK ŠTAHER Taja: Spremembe stanja okolja v Zgornji Mežiški dolini od 90. let do danes in mnenje prebivalcev. Mentorica: Valentina Brečko Grubar. COBISS.SI-ID 1539957956

GODLER Rok: Skozi igro predšolski otrok spoznava svet : poučevanje geografije v predšolskem obdobju. Mentor: Stanko Pelc. COBISS.SI-ID 1539250884

NAGLOST Jernej: Regionalnogeografske značilnosti Nanoške planote s posebnim poudarkom na geomorfoloških oblikah. Mentor: Martin Knez. COBISS.SI-ID 1539274692

RAZPET Branka: Trajnostni razvoj in občina Cerklje: analiza razvojnih možnosti s posebnim poudarkom na zelenem in termalnem turizmu. Mentor: Miha Koderman. COBISS.SI-ID 1539265988

TOMINEC Nejc: Analiza zadovoljstva prebivalcev vasi Hrastovlje z razvojem in učinki turizma (s poudarkom na obiskovalcih z ladjaz križarjenje). Mentor: Miha Koderman. COBISS.SI-ID 1539802052

3. Doktoranti doktorskega študijskega programa Geografija 3. stopnje

GLASNOVIČ Peter: Primerjava dejanske in potencialne razširjenosti izbranih vrst iz rodu Vrčic (Edraianthus, Campanulaceae) s pomočjo modeliranja. Mentorica: Valentina Brečko Grubar, somentor: Boštjan Surina. COBISS.SI-ID 1539347908

MARKELJ Vesna: Socialnogeografska preobrazba slovensko-hrvaškega obmejnega prostora po letu 1991 - primer Bele Krajine in Pokolpja. Mentor: Milan Bufon. COBISS.SI-ID 1539635140

Gregor Kovačič

Spoštovani geografi in geografinje!

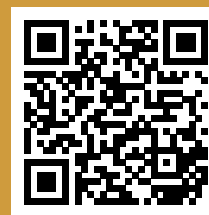
V letu 1919 je bila ustanovljena Univerza v Ljubljani. Med ustanovnimi članicami je bila Filozofska fakulteta, kot njen sestavni del pa tudi Oddelek za geografijo.

To častitljivo obletnico želimo primerno obeležiti.

Zato Vas vabimo, da si na povezavi http://geo.ff.uni-lj.si/stoletnica/100_letnica ogledate utrinke iz naše zgodovine in se nam pri zbiranju zanimivih dogodkov in anekdot pridružite s svojo zgodbo. Sproti Vas bomo tudi obveščali o dogodkih, povezanih s 100-letnico.

S posebnim obvestilom so bili naši diplomanti/ke o tem že obveščeni po klasični ali elektronski pošti: zelo smo zadovoljni z Vašim odzivom. Zaradi sprememb priimkov, poštnih in e-naslovov pa pošta ni dosegla vseh, drage kolegice in kolegi. Zato Vas prosimo, da nam tisti, ki obvestil niste prejeli, pošljete svoje koordinate na: e-naslov (geografija@ff.uni-lj.si) ali poštni naslov (Oddelek za geografijo, Filozofska fakulteta, Aškerčeva 2, 1000 Ljubljana; pripis: 100-letnica).

V tem trenutku se nam zdi, da je leto 2019 še daleč. Če bomo skupaj tlakovali geografsko pot dogodivščin in veselja, bo september 2019 hitro tu in s tem tudi priložnost, da se srečamo.

Geografski pozdrav!

Pripravljalni odbor za obeležje 100-letnice Oddelka za geografijo FF UL

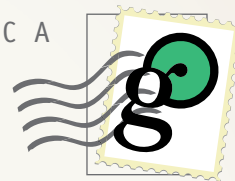
Pogled na zakraselo območje med grebenom Rumije in Skadrskim jezerom, na katerem si bomo ogledali hidrološko dediščino. Natančneje se bomo dotaknili sistemov za oskrbo s pitno vodo. Vodnjaki so se na tem območju ohranili skozi dolga stoletja, nam pričajo o nenavadnem običajnem vodnem pravu, povezanem s klanovsko organizacijo družbe v preteklosti ...

... v naslednji številki Geografskega obzornika.

Foto: Mihael Brenčič

G E O G R A F S K A R A Z G L E D N I C A

Trdnjava Bovške Kluzhe se nahaja v najožjem delu doline reke Koritnice. Na pobočju nad njo se nahaja Zgornja trdnjava Kluže oziroma Hermanova utrdba.

Obe trdnjavi sta bili zgrajeni ob koncu 19. stoletja kot del sistema avstrijskih utrdb ob italijanski meji, ki jih poznamo pod imenom Koroške utrdbе.

V času prve svetovne vojne je bila Hermanova utrdba močno poškodovana.

*Posnetek trdnjave Bovške
Kluže s pomočjo brezpilotnega
letalnika (drona)*

foto: Uroš Stepišnik, 2018

